

Ystävien kesken

Ilmiöpohjainen
kuosisuunnittelun työpaja
Hietakummun ala-astelle

2018
Opinnäytetyö
Aino-Majja Porola
Metropolia Ammattikorkeakoulu

Tiivistelmä

Tämä opinnäytetyö käsittelee kuosisuunnittelua ja muotoilukasvatusta ilmiöpohjaisen opiskelun lähtökohdista yhteistyössä Hietakummun ala-asteen 4A luokan oppilaiden, opettajan sekä toisen Metropolian tekstiilisuunnittelija opiskelijan Kaisu Viitalan kanssa. Aiheet opinnäytetyössä ovat erittäin ajankohtaisia, sillä ilmiöpohjainen opetus on otettu käyttöön Helsingin kouluissa ja muotoilukasvatus nostaa päätään tuoden uusia tuulia ja luovia ongelmanratkaisullisia näkökulmia peruskouluihin.

Tämän kuosisuunnittelun kurssin ydin on tuottaa oppilaiden kanssa eri tekniikoilla ja tiimityöllä toteutettuja kuoseja, jonka ilmiönä käsitellään ystävyyttä. Sitä voidaan tulkita monella eri tavalla ja tässä opinnäytetyössä sitä tulkitaan kuvataiteen keinoin. Ohjenuorana tekemisen taustalla toimii opetussuunnitelma.

Työn tarkoituksena on saada Hietakummun ala-asteen 4A luokan oppilaat ymmärtämään muotoilukasvatuksen ja ilmiöpohjaisen opiskelun kautta omaa ympäristöään ja kulttuuriaan sekä oppia havainnoimaan ja ymmärtämään projektiluontoista työskentelytapaa, jossa lähdetään liikkeelle luonnostelusta, tiimityöstä ja ideoista ja päädytään lopulliseen tuotteeseen ja luovaan ongelmanratkaisuun. Tässä opinnäytetyössä keskitytään kuosisuunnittelun työpajaan, tekniikkoihini, ilmiöoppimiseen, muotoilukasvatukseen, sekä tiimityöskentelyyn.

Pajan tuloksista jatko kehitetään Hietakummun ala-asteen ruokalaan akustiikkapaneelit melun vähentämiseksi ja ruokalan tilojen viihtyvyyden lisäämiseksi. Paneeleissa käytetään kuosisuunnittelun työpajassa syntyneitä oppilaiden tuottamia kuosimallistoja. Akustointisuunnitelman tekee Metropolian tekstiilisuunnittelija opiskelija Kaisu Viitala.

Tätä koko projektia työstetään alusta loppuun asti tiimityönä kahden tekstiilisuunnittelijaopiskelijan voimin, mutta pääpaino opinnäytetöissä on jakautunut kuosisuunnittelun työpajaan oppilaille ja akustiikkasuunnitelmaan koulun ruokalaan. Nämä kaksi opinnäytetyötä kietoutuvat toisiinsa ja näin luovat yhden ison innovatiivisen kokonaisuuden joka toteutetaan moniammatillisessa yhteistyössä Hietakummun ala-astella.

Tekijä:

Aino-Maija Porola

Otsikko:

Ystävien kesken,
Ilmiöpohjainen
kuosisuunnittelun työpaja
Hietakummun ala-asteelle

Sivumäärä:

61

Aika:

18.4.2018

Tutkinto:

Muotoilija (AMK)

Koulutusohjelma:

Muotoilun koulutusohjelma

Suuntautumisvaihtoehto:

Tekstiilisuunnittelu

Ohjaajat:

Tuiti Paju, Lehtori, Metropolia

AMK

Tuija Nieminen, Lehtori, Metropolia

AMK

Avainsanat:

Kuosisuunnittelu, muotoilukasvatus, työpaja, ilmiöoppiminen, tekniikat, kuvataide, tiimityöskentely, projektisuunnittelu, luova ongelmanratkaisu

Abstract

This thesis is about phenomenon based learning with pattern design and design education. The whole creative project has been implemented with Hietakumpu primary school in cooperation with students of class 4A, their teacher and another textile design student Kaisu Viitala. The subjects in this thesis are very current, as phenomenon based learning has been taken to use in many schools in Helsinki. Design education is also bringing new opportunities in problem solving to primary schools. The core in this pattern design workshop is to produce patterns that will be implemented with different techniques and styles. The workshop is built around the theme of friendship. It can be constructed in many different ways and in this thesis is made by the means of art. In this thesis the precept is based in the curriculum.

The purpose of this project is to get the students in class 4A to understand what it means to learn about design education through phenomenon based learning and realize how to work and design in teams. In the end of the workshop they can see the real product that has been made from their own ideas. This thesis focuses on the pattern design workshop, different techniques, phenomenon based learning, design education and working in teams. The result of the workshops will be refined into acoustics panels to Hietakumpu primary school. The panels will reduce noise and make the atmosphere more pleasant in the lunchroom. The pattern collection made in the workshop will be used in the panels. The acoustics panel planning will be done by textile student Kaisu Viitala.

This whole project has been implemented by two textile design students. The first thesis concerning this project is about the workshop and the other is about the acoustic plan concerning the Hietakumpu primary school lunchroom. Together they form a substantial innovative entity. The entire project will be made using multi-professional cooperation.

Author:
Aino-Maija Porola

Title:
With friends,
Phenomenon based
learning workshop
for Hietakumpu primary school

Number of pages:
61

Date:
18.4.2018

Degree:
Batchelor of Arts

Degree programme:
Designer

Specialisation:
Textiledesign

Instructors:
Tuiti Paju, Lecturer, Metropolia
AMK
Tuija Nieminen, Lecturer, Metropolia
AMK

Keywords:
Patterndesign, design education, workshop phenomenon based learning, techniques, art, teamwork, projekt design, creative problemsolving

Sisällysluettelo

1	Johdanto.....	1	6	Kuosisuunnittelun työpaja, ystävien kesken.....	23
2	Yhteistyökumppanin esittely.....	2	6.1	Pajan tarina.....	24
2.1	Toimeksianto.....	3	6.2	Työpajan rakenne.....	25
2.2	Viitekehys ja tutkimuskysymys.....	4	6.3	Pajan eteneminen.....	26
2.3	Tavoitteet.....	5	6.4	Työskentelyprosessi.....	31
3	Taustaa.....	6	7	Ryhmätyöstä.....	44
3.1	Opetussuunnitelmasta.....	7	7.1	Pajan eteneminen ja ryhmätyö.....	45
3.2	Opetussuunnitelma ja kuvataide.....	8	7.2	Oma tiimini.....	47
3.3	Ilmiöoppiminen.....	9	8	Haasteet.....	48
3.4	Ilmiöoppiminen ja kuvataide.....	10	9	Lopputulos ja pohdintaa.....	50
3.5	Ilmiöoppimisen rakenne pähkinänkuoressa.....	11	9.1	Oppimistuloksista.....	51
4	Tiedonhankinta ja aineisto.....	13	9.2	Aineistosta.....	53
4.1	Muotoilukasvatus.....	14	9.3	Oppilaiden suusta.....	54
4.2	SUOMU.....	15	9.4	Akustiikkapaneelit.....	55
4.3	MUTKU.....	16	10	Palaute.....	58
5	Työpajan suunnittelu.....	18	Lähteet.....	60	
5.1	Miksi kuvataide ja muotoilukasvatus?.....	19			
5.2	Kuosisuunnittelun työpajan projektikaavio.....	21			

1. Johdanto

Valitsin opinnäytetyöaiheeni sen takia, koska minua kiinnostaa kuosisuunnittelu, kuvataide -ja muotoilukasvatus. Aihe tähän opinnäytetyöhön on erittäin ajankohtainen, sillä ilmiöpohjainen oppiminen on nyt monissa kouluissa otettu käyttöön. Ilmiöpohjainen oppiminen tukee oppilaiden oma-aloitteista havainnointia ja oppimista. Aihealueet ovat usein maailmanlaajuisia oikeita ilmiöitä tai asioita. Ilmiöpohjaisessa oppimisessa pyritäänkin oppiainerajoja rikkovaan ja tutkivaan oppimistyyliin.

Kuosisuunnittelupaja soveltaa ilmiöoppimista uudella hausalla ja luovalla tavalla, ilmiönä ystävyys. Kuosisuunnittelupajan pää-tarkoituksena olisi oppilaiden kuvallisen materiaalin tuottamisen lisääminen, oman havainnoinnin ja oivalluksen kautta oppiminen sekä kuosisuunnittelun prosessin eri vaiheiden tutuksi tuleminen yhteisen teeman alla. Ideat ja ajatukset tulevat pääsääntöisesti oppilaita itseltään. Oppilaat saavat kuosisuunnittelupajasta selkeän kokonaisuuden siitä, miten visuaalisen materiaalin tuottamisesta ja jatkokehittämisestä tulee lopulta kuosimallisto ja mihin niitä voidaan käyttää ja miten tuotteistaa ja jatko kehittää. He oppivat tarkkailemaan muotoilua ja pintasuunnittelua arkisessa ympäristössään, kotona ja koulussa.

Ideoinnin tueksi tutustutamme oppilaat suomalaiseen muotoiluun ja tunnetuimpiin isoihin suomalaisiin brändeihin. Sen jälkeen havainnoidaan, ideoidaan ja tehdään tiimityöskentelynä kuosisuunnittelua erilaisilla tekniikoilla. Tästä muotoutuu ajankohtainen ja innovatiivinen työpaja, joka tuo muotoilukasvatusta peruskouluun ja antaa oppilaille mahdollisuuden tarkastella maailmaa uusin visuaalisin silmin ja kykyä oppia visuaalisia ongelmanratkaisun menetelmiä.

Valmiit kuosimallistot annetaan jatkokehitykseen tekstiilisuunnittelijaopiskelija, Kaisu Viitalalle ja niistä tehdään koulun ruokalaan akustiikkapaneelit melun vähentämiseksi ja viihtyvyyden lisäämiseksi. Tätä opinnäytetyötä tehdään siis kahden tekstiilisuunnittelijaopiskelijan yhteistyönä, mutta tässä opinnäytetyössä keskitytään kuosisuunnittelun työpajaan ja ilmiöoppimiseen sekä muotoilukasvatukseen.

2. Yhteistyökumppanin esittely

Opinnäytetyön toimeksiantaja on Hietakummun ala-asteen 4A-luokka. Luokassa opettajana työskentelee kasvatustieteen maisteri. Rehtorina koulussa toimii Tuula Tuominen.

Koulu on ilmaisupainotteinen ja oppilaita on 332. Koulussa on 1.-6. luokat. Eri-tyisluokkaopetusta tässä koulussa on kaikilla luokilla. Hietakummun ala-asteen toimintaa ohjaavat arvot ovat ilo, turvallisuus ja vastuullisuus. Opetuksessa painotetaan ilmaisukasvatusta, mikä näkyy kaikessa koulun toiminnassa ja myös koulun tiloissa. (hel.fi.)

"Kaikilla vuosiluokilla opetetaan laaja-alaisten taitotavoitteiden mukaisesti sekä opiskellaan ainakin kaksi ilmiökokonaisuutta vuosittain. Opetus halutaan tuoda mahdollisimman lähelle koululaisten arkea." (hel.fi.)

2.1 Toimeksianto

Tähän opinnäytetyöhön tuli toimeksianto 4A-luokan opettajalta. Hän oli kiinnostunut toimimaan yhteistyössä muotoilun alan opiskelijan, tai opiskelijoiden kanssa keväällä toteutettavassa ilmiöjaksossa. Tälle jaksolle toivottiin muotoilun alan opiskelijoita tekemään, suunnittelemaan ja ohjaamaan muotoiluun liittyvä työpaja, jotta lapsilla tulisi muotoilukasvatusta opetettua tässä vaiheessa lukuvuotta.

Tavoitteena olisi, että oppilaille kehittyisi kuvataiteelliset valmiudet tuottaa erilaista visuaalista materiaalia, oppia havainnoimaan ympäristöä- ja tutustua muotoiluun ja tekstiilisuunnitteluun ammatillisena alana. Muotoilukasvatuksen lisäksi projektiin toivottiin kuvataidekasvatuksen näkökulmia, sillä toimeksiantaja kokee kuvataiteen merkityksen lapsen kehityksessä erittäin tärkeäksi muiden oppiaineiden rinnalla. Myös ryhmätyöskentelytaidot ja niiden tuoksi tuominen olisi erittäin tärkeä lisä koko yhteistyöprojektissa.

Toiveena oli myös mahdollisesti jatko kehittää kurssilla tehdyistä materiaaleista koulun ruokalaan akustiikkasuunnitelma melun vähentämiseksi. Akustiikkasuunnitelma sisältäisi jo pitkään toivottuja akustiikkapaneeleita koulun ruokalaan. Niitä voi olla yksi tai useampi, riippuen suunnitelmasta.

Tehtävänanto oli laajuudeltaan niin suuri, että se on jaettu kahden tekstiilisuunnittelijaopiskelijan kesken selkeiksi kokonaisuuksiksi. Toinen työ käsittelee kuosisuunnittelun työpajaa, kuvataidetta ja ilmiöoppimista, ja toinen käsittelee akustiikka- ja tilasuunnitelmaa kyseisen koulun ruokalaan. Näissä akustiikkapaneelien suunnitelmassa käytetään hyödyksi kuosisuunnittelutyöpajan tuloksia. Tässä opinnäytetyössä keskitytään kuosisuunnittelun työpajaan.

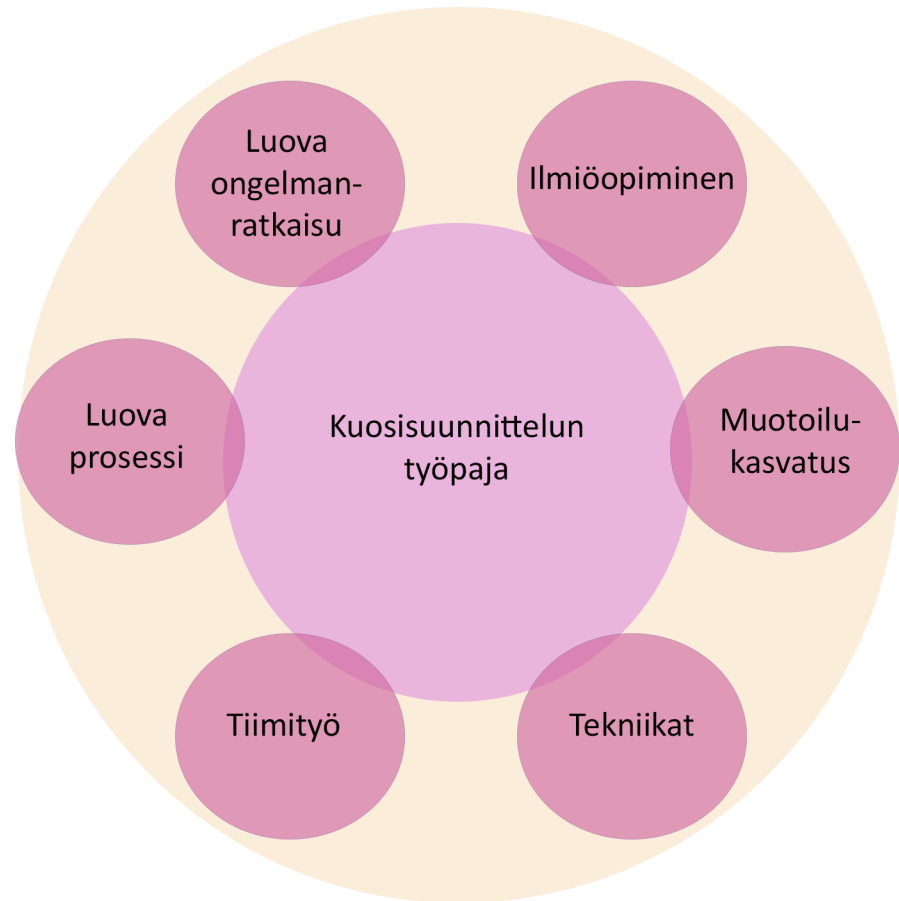
2.2 Viitekehys ja tutkimuskysymys

Tutkimuskysymykset tässä opinnäytetyössä:

Onnistuuko lasten kanssa tehtävä ilmiöjakso tuottamaan hyviä ja uusia oppimistuloksia muotoilukasvatuksen, ryhmätyöskentelyn ja kuvataiteen parissa?

Tukeeko muotoilukasvatus oppilaiden ymmärrystä ympäröivästä maailmasta ja siihen kuuluvista muotoilutuotteista, ja niiden merkityksestä omaan ympäristöön ja koko yhteiskuntaan?

Onnistuuko yhteistyö tuottamaan lopullisen tuotteen, joka voidaan havaita konkreettisenä apuna koulun ruokalan metelin vähentämiseksi?

2.3 Tavoitteet

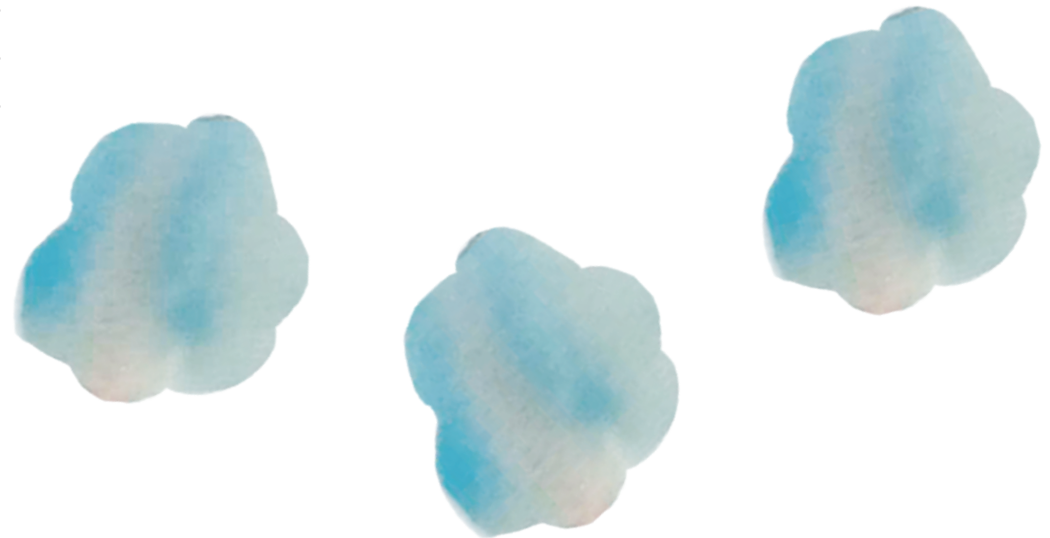
Tavoitteena tässä opinnäytetyössä on kuosisuunnittelupajan ohjaaminen peruskoululaisille lapsille niin, että he hyötyvät työpajasta ja saavat paljon uutta tietoa muotoilun alasta ja muotoilukasvatuksesta. Työpaja noudattaa laadittua perusopetuksen opetussuunnitelmaa sekä kuvataiteen opetussuunnitelmaa. Tavoitteena on myöskin toteuttaa ja soveltaa ilmiöoppimisen kautta tätä koko kuosisuunnittelutyöpajan prosessia ja tarkastella "ystävyyttä" ilmiönä ja tuottaa siitä mahdollisimman selkeä, hauska ja innovatiivinen kokonaisuus. Tarkoituksena on saada lapset ajattelemaan uudella tavalla tutusta aiheesta, luomaan jotain uutta ja erilaista uusilla tekniikoilla. Ohjauksen jälkeen lapsien tulisi itse tutkivasti kehittää esim. maalaamisen tekniikoita ja löytää uusia kuvallisen ilmaisun keinoja.

Ystävyyttä ilmiönä opitaan käsittelemään kuosisuunnittelun keinoilla. Tavoitteena on tiimityöskentelyyn oppiminen ja ideoiden rohkea jakaminen ja astuminen ulos omalta mukavuusalueelta, jolloin mahdollisesti parhaita ajatuksia syntyy. Työpajasta jäisi lapsille positiivinen kokemus yhdessä tekemisestä ja edellytyksiä havainnoida oma-aloitteisesti ympäristöä ja sieltä löytyviä muotoiluun ja kuosisuunnitteluun liittyviä elementtejä.

Tavoitteena on tutkia ja havainnoida sekä "MUTKU:n" opettajan oppaasta löytyvien materiaalien ja ohjeiden toimivuutta sekä "koulun muotoilupolku työkalua". Ohjaajana tarkastelen niiden toimivuutta tällaisessa kuosisuunnittelu- ja ilmiöoppimisprojektissa. Mitkä ohjeet koetaan toimivaksi, ja mikä tuntuu turhalta tai vaikealta toteuttaa ja miksi?

Haluan projektin aikana selvittää, onko opetussuunnitelma meidän oikeaan suuntaan korostamalla ilmiöpohjaista oppimista ja tuomalla uusia ohjaajia tekemään lasten kanssa tiimityönä uusia oppiainerajoja rikkovia projekteja. Jääkö tästä kaikesta lapsille tunne, että he oppivat uutta ja saivat uutta ajateltavaa ympäristöstä ja toisistaan? Oliko projekti tuottava ja kannattava, ja ennen kaikkea positiivinen kokemus oppilaille ja ohjaajille? Tässä projektissa haluan observoida lasten oppimista ja toimimista uudessa tilanteessa ja todeta, onko ilmiöpohjaisella opetuksella juuri tässä projektissa hyvä vai huono vaikutus oppimiseen.

Koen, että juuri tämä opinnäytetyö antaa minulle mahdollisuuden päästä vaikuttamaan lasten kuvataiteelliseen kehitykseen ja olla osana isoa oppimiskokonaisuutta. Lisäksi haluan tehdä tutuksi muotoilun ammatillista kenttää sekä muotoilukasvatusta ja korostaa kuvataiteen merkitystä jokaisen oppilaan omassa kehityksessä ja kyvyssä havainnoida maailmaa visuaalisin silmin.

3. Taustaa, opetussuunnitelma ja ilmiöoppiminen

Aloitin perehtymisen ilmiöoppimiseen opetussuunnitelmasta, Helsingin koulujen omien sivujen, sekä Opetushallituksen sivuilta, josta löytyvät opetussuunnitelman perusteet. Opetussuunnitelmat ovat siis Helsingissä kaikille kouluille samat, mutta jokaisessa koulussa on vielä omat personoidut suunnitelmat aina koulu- ja paikkakuntaakohtaisesti.

Keskityin ilmiöpohjaisen opiskelun tavoitteisiin ja rakenteeseen sekä kuvataidekasvatukseen. Tutustuin myös laajemmin varhaiskasvatukseen ja etsin tietoa samankaltaisista projekteista. Ilmiöoppimisesta katsoin myös useamman videon.

Tutustuin MUTKU, muotoilun kasvatusta peruskouluun, open oppaaseen. Sen on laatinut SuoMu, Suomen muotoilukasvatusseura Ry. Tässä oppaassa oli suunniteltu laajasti opettajille ja ryhmien vetäjille erinomaisia tuntisuunnitelmia ja rakenteita muotoilukasvatukseen liittyen. Myös visuaalista materiaalia oli löydettävissä ja linkkejä sähköiseen opetusmateriaaliin.

Kuitenkin tässä opinnäytetyössä keskityin työpajan ohjaamisessa tekstiilisuunnitteluun ja kuosisuunnitteluun, mutta sovellan MUTKUN rakennetta läpi koko prosessin, niin että se palvelee juuri tätä projektia. MUTKU keskittyy hyvin laajasti muotoiluun ja ottaa huomioon myös tekniikan ja digitaaliset välineet.

Opettajan oppaassa on myös tehtäviä, joissa tehdään erilaisista materiaaleista erilaisia palvelumuotoilun tuotteita, kuten robotti, tai valaisin. Kuosisuunnittelun työpaja keskittyy enemmän käsillä tekemiseen, piirtämiseen, maalaamiseen ja sommitteluun.

Myös erilaisia tekniikoita käydään lasten kanssa läpi ja näytetään, miten niitä toteutetaan ja sovelletaan. Varsinaisia palvelumuotoilun tuotteita (tuoli, t yyny) ei tässä työpajassa tehdä, vaan lopputuloksena pajasta tulee kuosimallisto, jonka ilmiönä on ystävyys. (SuoMu-Suomen Muotoilukasvatusseura ry 2015.)

Käsi kädessä MUTKUN opettajan oppaan kanssa kulkee teollisuustaitteen liiton, Ornamon laatima koulujen muotoilupolku, joka tukee perusopetuksen opintosuunnitelmaa ilmiöoppimisessa ja muotoilukasvatuksessa. Tämä työkalu on laadittu juuri tällaisia projekteja varten sovellettavaksi.

Työkalu antaa eväitä arkisten asioiden ratkaisemiseen yhteisöllisesti, ja se kuvaa muotoilupolun eri vaiheita. Muotoilupolun pääkohdat ja niiden rakenne on hyvin samanlainen kuin MUTKUN opettajan oppaassa esitetty rakenne. Tässä opinnäytetyössä sovellan MUTKUN lisäksi myös koulujen muotoilupolku-työkalua.

Poimin näistä materiaaleista pääkohdat ja rakenteen tukemaan kuosisuunnittelun työpajaa.

(Ornamo.fi/muotoilupolku.)

"Helsingin kouluissa voidaan toteuttaa pieniä tai laajempia, nopeita tai lukukauden kestäviä omia muotoiluhankkeita. Muotoilupolkua voi soveltaa eri-ikäisten ja erikokoisten ryhmien kanssa." (Ornamo.fi/muotoilupolku.)

3.1 Opetussuunnitelmasta

Opetussuunnitelmasta tutustuin kohdenne-
tusti vain perusopetukseen, joita on luokilla
1-9, koska tämä opinnäytetyöprojekti teh-
dään 4-luokkalaisten kanssa. Perusopetuk-
sessa on tavoitteena opetus sekä kasva-
tustehtävät kaikille lapsille, niin että heistä
tulee yhteiskunnan toimivia ja tiedostavia
jäseniä.(oph.fi.)

He osaavat tarpeellisia tietoja ja taitoja
toimiakseen yksilöinä. Kaikilla oppilailla on
perusopetuksen jälkeen sama jatko-opiske-
lukelpoisuus, joka on maksutonta.

Kouluissa opetuksen lisäksi oppimateriaalit,
kirjat ja tarvittavat työvälineet ovat maksut-
tomia ja tässä kuosisuunnittelun työpajassa
käytämme koulussa olevia materiaaleja.
(oph.fi.)

Opetussuunnitelmat ovat jatkuvassa muu-
toksessa, ja niitä pyritään jatkuvasti kehittä-
mään ja palvelemaan paremmin op-
pilaiden tarpeita. Uudet perusopetuksen
opetussuunnitelmat on otettu käyttöön
1.8.2016. Nämä suunnitelmat ovat tehty
juuri 1-6 vuosiluokille. Opetushallitus on an-
tanut kansalliset opetussuunnitelman pe-
rusteet vuonna 2014.(oph.fi.)

Näiden perusteiden pohjalta opetuksen
järjestäjät laativat itse koulukohtaiset ope-
tussuunnitelmansa. (oph.fi.) Opetussuun-
nitelmat ovat jatkuvassa muutoksessa, ja
niitä pyritään jatkuvasti kehittämään ja pal-
velemaan paremmin oppilaiden tarpeita.
Uudet perusopetuksen opetussuunnitelmat
on otettu käyttöön 1.8.2016. Nämä suun-
nitelmat ovat tehty juuri 1-6 vuosiluokille.
Opetushallitus on antanut kansalliset ope-
tussuunnitelman perusteet vuonna 2014.
Näiden perusteiden pohjalta opetuksen
järjestäjät laativat itse koulukohtaiset ope-
tussuunnitelmansa. (oph.fi.)

Opetussuunnitelmien laatimiseen on tehty
verkkopalvelu (Edu.fi), josta saa tukea, ja
erilaista opetussuunnitelman mukaista ma-
teriaalia uuden opetuksen toteuttamiseksi
ja sen arvioimiseksi. (oph.fi.)

"Syksyllä 2016 käyttöön otettava perusope-
tuksen uusi opetussuunnitelma korostaa
koulun yhteistöllistä koulun kehittämistä niin,
että opettajien lisäksi mukana suunnitte-
lussa ja toteutuksessa ovat myös oppilaat,
huoltajat ja koulun muu verkosto."(Orna-
mo.fi/muotoilupolku).

Koulukohtaiset opetussuunnitelmat ohjaavat
tarkemmin opetusta ja koulutyötä juuri siellä,
missä se on laadittu. Se ottaa huomioon pai-
kalliset asiat, näkökulmat ja tarpeet. Paikal-
lista opetussuunnitelmaa voi myöhemminkin
vielä tarkentaa ja sen tarkoituksena onkin,
että opetussuunnitelma on joustava ja elä-
vä tuki koulussa ja sen toiminnassa.

Opetussuunnitelman perusteet antavat yh-
tenäisen pohjan paikallisille opetussuunnitel-
mille ja siten vahvistavat koulutuksen tasa-ar-
voa koko maassa. Kuntien ja koulujen omat
opetussuunnitelmat ohjaavat opetusta ja
koulutyötä tarkemmin ja ottavat huomioon
paikalliset tarpeet ja näkökulmat. (oph.fi.)

Opetussuunnitelman perusteista suurin osa koos-
tuu oppiaineiden tavoitteiden ja sisältöjen kuvauksesta,
jotka kytkeytyvät arvoperustan, oppimiskäsityksen
ja toimintakulttuurin linjausten kuvaukseen. Opetus-
suunnitelman on tarkoitus mahdollistaa koulun toi-
mintakulttuurin ja koulupedagogiikan uudistamisen,
jolloin oppimisprosessista tulee laadukas ja oppimis-
tuloksista paremmat. (oph.fi.)

3.2 Opetussuunnitelma ja kuvataide

Koulun aineena kuvataiteen tehtävä on perehdyttää ja ohjata oppilaita ilmaisemaan itseään, tutkiskelemaan ja kuvaamaan oman ympäristön kulturellista moninaisuutta taiteen keinoin. Oman itsensä löytäminen ja oman kulttuurin tunnistaminen sekä yhteisön läsnäoloa vahvistetaan erilaisilla kuvallisilla tulkinnoilla. Oppilaiden mielikuvitus ja henkilökohtaiset ajatukset sekä kokemukset antavat pohjan kuvataiteen opetukselle.(ePerusteet.opintopolku.)

Kuvataiteen opetus antaa oppilaalle kykyjä ymmärtää ympäristön ja sen visuaalisen kulttuurin ilmiöitä sekä kehittää omaa kykyä ymmärtää taidetta. Opetus pyrkii taiteen kautta opettamaan, kannustamaan ja vaikuttamaan yhteiskuntaan ja yhteiskunnassa tapahtuviin ajankohtaisiin asioihin. Kuvataiteen opetus luo oppilaille perustaa paikalliselle ja globaalille toimijuudelle ja sen ymmärtämiselle.(ePerusteet.opintopolku.)

Historia ja kulttuuri antavat hyvät tarkastelulähtökohdat kuvataiteen visuaalisuuteen ja sen kehitykseen. Oppilaita ohjataan ja motivoidaan käyttämään erilaisia ilmaisun keinoja ja tekniikoita kuvataidetta tehdessään.(ePerusteet.opintopolku.)

Vuosiluokilla 3-6, oppilaat laajentavat tietotaitoaan ja saavat omakohtaisia kokemuksia suhteessa visuaaliseen kulttuuriin. Oppilaita perehdytetään erilaisiin kokeiluihin kuvallisin keinoin, ja visuaalisten taitojen omakohtaiseen kehittämiseen.

Koska oppilaat ovat kaikki yksilöitä, taiteen opetuksessa tulee ottaa huomioon henkilökohtaiset kuvailmaisun tarpeet.(ePerusteet.opintopolku.)

Oppilaita ohjataan toimimaan myös ryhmissä ja erilaisissa tiimeissä, tavoitteena kannustavan vuorovaikutuksen luominen sekä toimintakulttuuri koulussa ja oppilaiden omassa ympäristössä. Vuosiluokilla 3-6 tutkitaan ja havainnoidaan laajenevan elinpiirin ja oman kulttuurin ilmiöitä.(ePerusteet.opintopolku.)

3.3 Ilmiöoppiminen

Ilmiöoppimisessa on tavoitteena maailman ilmiöiden tutkiminen oppiainerajoja rikkovalalla tavalla. Kyseessä on opiskelu laajojen teemakokonaisuuksien alla. Ilmiöpohjaisen opiskelun mukaan ympäristö ja maailma eivät ole pelkästään järjestäytyneet niin kuin oppiaineissa.

Kaikkialla on erilaisia ilmiöitä, joissa tuntemiemme oppiaineiden eri näkökulmat ja teoria yhdistyvät. Ilmiölähtöisessä oppimisessä korostetaan monitieteistä lähestymistapaa ja kykyä toimia samalla tavalla, myöskin tulevaisuudessa ja työelämässä. Kuitenkin tarvitaan myös perinteisiä oppiaineita ja niiden näkökulmia, jotta ne antavat tarvittavia käsitteitä tiedon haltuun ottamiseksi jatkossa.(sanomapro.fi.)

"Ilmiöpohjainen oppiminen pyrkii lähtemään liikkeelle oppilaiden aidosta ihmettelystä ja kiinnostuksesta" (Leppijärvi 2016, 23).Kun opiskelijat saavat itse päättää tutkittavia aiheita he ovat motivoituneempia, ja tällöin päästään parempiin oppimistuloksiin. Tämän tyylinen opiskelu koetaankin yleensä motivoivaksi.(sanomapro.fi.)

Opiskelijat innostuvat erilaisista tavoista oppia, esimerkiksi videoblogien kautta, yhteisten tapahtumien kautta, ja oman oppimispäiväkirjan, tai portfolion tekemisen kautta. Kun opiskelijat saavat itse vaikuttaa oppimiseensa ja eri tapoihin toteuttaa sitä, oppiminen ja palaute siitä on ollut positiivista. Myös tiimityö ja erikokoisissa ryhmissä työskentely koetaan hauskaksi ja erilaiseksi tavaksi oppia ja sekin on motivoivaa.(sanomapro.fi.)

Opettaja toimii ilmiöoppimisessa ohjaajana. Ilman riittävää ohjausta, ilmiöoppiminen voi mennä sekavaksi ja ajautua ohi aiheen tai jopa umpikujan. Opettajan, tai ohjaajan tehtävänä on ohjata oppimisprosessia oikeaan suuntaan ja pitää kiinni aiheesta.

Oppilas ei välttämättä osaa aineistonhankinnassa keskittyä oikeisiin aiheisiin, tai tutkimuksiin ja pohdiskelut saattavat mennä ohi aiheen, tällöin vaaditaan selkeää ohjausta.(sanomapro.fi.)

Oppilailla on jo hyvä olla ennen ilmiöjaksoa kyseisen aiheen keskeiset käsitteet hallussa. Esimerkiksi jos lähdetään tutkimaan avaruutta, on tarpeen tietää jo planeetoista, tähdistä ja linnunradasta. Tässä projektissa tärkeää on tuntee muotoilualan sanastoa ja yleisimpiä termejä kuten esimerkiksi, kuosi ja raportti. (sanomapro.fi.)

3.4 Ilmiöoppiminen ja kuvataide

Ilmiöpohjainen kuvataide aloitetaan käymällä keskustelua oppilaiden kanssa heidän omista kokemuksistaan, tunteistaan, ajatuksistaan ja havainnoistaan. Näiden pohjalta tehdään erilaisia esityksiä ja kuvia. Tarkasteltavaa ilmiötä, tässä kuosisuunnittelun työpajassa ystävyys, puretaan erilaisin keinoin, kuten maalauksen, draaman tai vaikkapa musiikin avulla.

Musiikki voi antaa enemmän rohkeutta työpajassa itseilmaisuuksiin soimalla työskentelyn taustalla. Koko suunnittelun ja tekemisen aikana päätin soittaa taustalla tuttuja kivoja kappaleita, joita oppilaat saivat rallatella tekemisen lomassa.(edu.fi.)

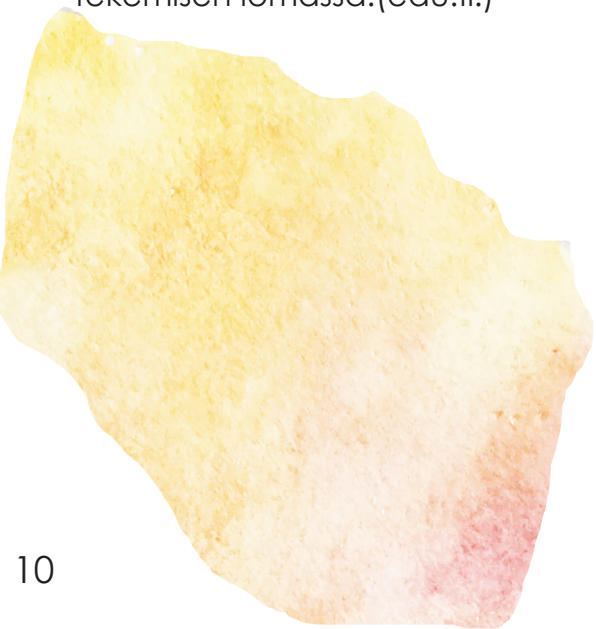
Työskentely on tavoitteellista ja se tähtää lähiympäristön visuaalisen ilmeen parantamiseen (koulun oma ruokala). Uutta tietoa ilmiöön liittyen etsitään siis visuaalisin keinoin. Kuvataiteen tunneilla on tärkeää, että kaikki työskentely perustuu yhteistyöhön, sillä opetussuunnitelma ja ilmiöpohjainen oppiminen kannustavatkin tähän. Oppilaat ovat mukana kaikessa tekemisessä ja ovat osana suunnittelua ja sitä miten se etenee.(edu.fi.)

Ideoiden ja tiedon jakaminen, sekä lopputulosten esittely tehdään myöskin yhdessä. Projektien toteuttamisessa käytetään paikallisia mahdollisuuksia ja toimitaan yhteistyössä ulkopuolisten tahojen kanssa, tässä opinnäytetyössä tekstiilisuunnittelijoiden, lasten vanhempien, rehtorin, sekä luokan oman opettajan kanssa. Ilmiöoppiminen kuvataiteessa laajentaa ja jäsentää oppilaiden maailmankuvaa. Itse koen tämän erittäin tärkeäksi koko projektissa.(edu.fi.)

Tutkittava sisältöalue lasten kanssa liittyy teemaan ja ilmiöön ystävyys. Sitä voidaan tutkia ja tulkita piirtämällä ja valokuvauksella. Monilla oppilailla on tänä päivänä omat älylaitteet repuissaan, joten digitaalisia välineitä on helppo hyödyntää tekemisessä.

Miten ilmiö näkyy kotona tai koulussa? Minkä muotoinen tai värinen se on? Sitä voidaan dokumentoida haastattelemalla, kirjoihin tutustumalla tai videoimalla tai luonnostelemalla luonnosvihkoon. Oppilailla on omat ”puuhavihot, joita voidaan käyttää kaikenlaiseen luonnosteluun ja ajatusten jäsentelyyn kuvallisin keinoin.(edu.fi.)

Aiheesta voidaan tarkastella myös isomalla perspektiivillä, millainen on ystävyys maailmalla? Mitä on olla ystävä maailman kanssa, tai maailman lasten kanssa, ja mikä nämä erottaa toisistaan? Tätä yhtä teemaa voidaan käsitellä myös muillakin tunteilla yleisesti, ja näin liittyy koko oppiminen ja kouluissa olevat oppiaineet yhdeksi isoksi ilmiöksi ja tutkittavaksi kokonaisuudeksi. Näin kaikki oppiaineet myös linkittyvät toisiinsa. (edu.fi.)

3.5 Ilmiöoppimisen rakenne pähkinänkuoressa

1. Ihmettely

Ilmiöoppiminen alkaa ensin ympäristön ihmettelystä. Koulu, pihat ja oppilaiden kotiympäristö on täynnä erilaisia ihmettelyn ja kysymysten kohteita.

Pienet tutkimuskohteet, ja tutkiva oppiminen ohjaavat oppilaiden oppimisen malleja.

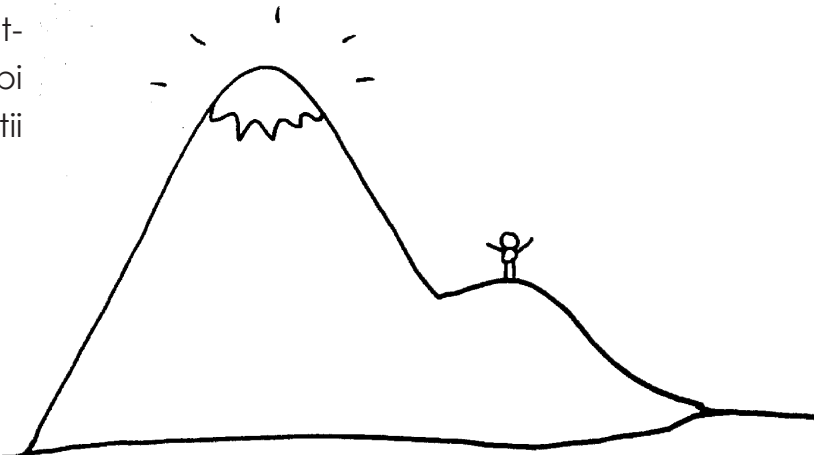
2. Tavoitteellisuus

Opittavat asiat nousevat oppilaille ilmiöstä ja opetussuunnitelmasta, ja oppiminen on aina tavoitteellista. Tavoitteita kohti lähdetään työskentelemään personoidusti, jokaisen oppilaan kohdalla oppimista tukevin askelmin. Kuitenkin oppiminen tapahtuu yhdessä oppimalla. Opettaja ohjaa oppilasta löytämään omat askelmansa ja tukee niiden vahvistumista. Opettaja arvioi myös oppilasta koko oppimisprosessin aikana, ja ohjaa oppilasta näin eteenpäin. (Helsingin kaupunki 2016, ilmiöoppiminen.)

- Ilmiöt ovat aina oikeita, tutkittavissa olevia asioita. Ilmiötä ei teemoiteta johonkin oppiaineeseen, vaan sitä tutkitaan kaikkien oppiaineiden sisällä. Tämä tarkoittaa sitä, että oppiminen tapahtuu yhdessä ja on kokonaisvaltaista. Tavoitteena on saavuttaa laaja-alainen oppi ilmiöstä. Laaja alainen oppiminen vaatii opettajilta tiimiopettajuutta.

• Ilmiöt joita koulussa käsitellään, ovat aina ajankohtaisia. Kun ilmiötä tutkitaan, sen tietopohjana käytetään aitoja ajankohtaisia lähteitä. Oppilaat tutustuvat asiantuntemuskulttuurin kautta ymmärtämään erilaisia oppimis- ja työympäristöjä, ja ilmiön tutkiminen linkittyy autenttisuuteen

- Kontekstuaalisuus, jossa kokonaisvaltainen asiayhteneväisyys ymmärretään, on tärkeä osa ilmiöoppimista. Ilmiötä tutkiessaan oppilaat työستävät jäsentymättömiä tietoja. Oppilaan oppimista ohjataan oppimisen portaiden avulla, jotka koostuvat oppilaalle asetetuista tavoitteista ja tehtävistä. (Helsingin kaupunki 2016, ilmiöoppiminen.)

3. Ongelmakeskeisyys ja tutkiva työskentelyote

Ilmiötä opiskellessaan oppilaat asettavat oppimisen tueksi tutkimuskysymyksiä. Kysymysten kautta oppilaat pyrkivät ymmärtämään opetettavaa ilmiötä, niin yksin kuin yhdessä.

Oppilailla voi olla erilaisia tutkimuskysymyksiä, tehtäviä ja tavoitteita, mutta kaikilla on yhteinen päämäärä ilmiön ymmärtämiseen. (Helsingin kaupunki 2016, ilmiöoppiminen.)

- Ilmiön oppiminen ja sen ymmärtäminen on oppimisprosessi. Sitä dokumentoidaan sovitulla tavalla, kuten vaikkapa kuvaamalla, luonnostelemalla tai prototyypin valmistamisella. (Helsingin kaupunki 2016, ilmiöoppiminen).

- Ennen ilmiöjakson alkua mietitään mitä tutkitaan, mitä opitaan ja miten opitaan. Tehtävänanto oppilaille voi olla avoin, jossa oppilaat päättävät itse aikataulun, lähteet ja tutkittavan ilmiön. Avoimessa oppimistehtävässä oppilaalla on vastuu omasta oppimisesta. Oppimisprosessi on tässä tapauksessa tärkeämpää kuin tavoitteiden saavuttaminen. Tehtävänanto voi olla myös suljettu, jolloin on määrätty ennalta tehtävän suorittamisen aikataulu ja paikka. Oppilaan vaikuttaminen opiskelun etenemiseen on rajattu. (Helsingin kaupunki 2016, ilmiöoppiminen).
- Ilmiöprojektin oppimiselle valitaan aina menetelmä. Sen avulla autetaan oppilasta rakentamaan uutta tietoa. Oppimismenetelmiä voi olla projektityö, keskustelu, luovat prosessit, kuvat, äänitteet ja videot, tai näiden kaikkien yhdistelmä. Myös blogit ja oppimispäiväkirjat ovat hyviä oppimismenetelmiä. Tässä luovassa projektissa keskitytään keskustelemaan yhdessä, ja kuuntelemaan musiikkia, sekä luonnostelemaan ja inspiroitumaan videoiden kautta. (Helsingin kaupunki 2016, ilmiöoppiminen.)

Ilmiöoppiminen nähdään hyödyllisenä työkaluna- ja välinenä laaja-alaisen osaamisen saavuttamiseksi. (Helsingin kaupunki 2016, ilmiöoppiminen).

4. Tiedonhankinta ja aineisto

Muotoilun alan opiskelijana olen erittäin kiinnostunut tietämään enemmän siitä, mitä muotoilija voi tehdä työstudiossa ulkopuolella. Miten muotoilija voi kertoa alastaan, opettaa ja tehdä erilaisia innovatiivisia projekteja ja vetää esimerkiksi työpajoja.

Sain käsiini muotoilukasvatusta käsittelevän opettajan oppaan ja se tuntui juuri sopivalta ohjenuoralta ja taustalla toimivana ohjaajana minulle. Sukelsin siis syvälle MUTKUn open oppaaseen ja aloin kartoittaa muotoilukasvatuksen maailmaa tekstiilisuunnittelijan silmin.

Mitä muotoilukasvatus oikeastaan onkaan ja miten soveltaisit sitä juuri tässä projektissa?

4.1 Muotoilukasvatus

Ajatus muotoilukasvatuksesta on saapunut Suomeen 2000-luvun alussa ja sitä on lähtenyt toteuttamaan Designmuseum, Ornamo, Taiteen edistämiskeskus, sekä Suomen muotoilukasvatusseura SuoMu (Ornamo.fi.) Taiteen edistämiskeskus julkisti maaliskuussa 2013 kansallisen muotoiluohjelman "Muotoile Suomi", jonka tavoitteena on muotoiluosaamisen vahvistaminen ja sen paremmaksi hyödyntämiseksi vuoteen 2020 mennessä. Taiteen edistämiskeskuksen Muotoilutoimikunta osallistui ohjelman tekoon ja Muotoile Suomi-ohjelma valmistui työ- ja elinkeinoministeriön johdolla tiimityönä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa. (taike.fi.)

Teollisuustaide Liitto Ornamo, ja Designmuseum toteuttivatkin ohjelmaa kolmivuotisella Muotoilukasvatusta kouluihin 2015–2018-kehityshankkeella. Kehityshankkeesta kehkeytyi "muotoilun Skidiakatemia", jossa järjestettiin muotoilukasvatusta helsinkiläisissä kouluissa 3-6-luokkalaisille. Skidiakatemia pilotoi muotoilukasvatuksen opetuskokonaisuuksia. Muotoilun Skidiakatemia- iltapäiväkerhoja on toteutettu vuodesta 2010. Tämä kerhotoiminta tarjosi alustan muotoilukasvatusta kouluihin- kehityshankkeelle. (Ornamo.fi.)

Hankkeen tavoitteina oli mm. tuoda muotoiluajattelua osaksi helsinkiläisten koulujen toimintaa ja arkea, sekä antaa opettajille uusia eväitä ohjata oppilaita muotoilun pariin, sekä luoda muotoilukasvatuksen polku ja verkosto muotoilukasvatuksen eri toimijoille. Muotoilukasvatus perehdyttää oppilaat ympäristömyönteiseen ajattelutapaan ja herättelee heidän omia "keksijä aivoja" toimimaan ja havainnoimaan. Muotoilukasvatus myös korostaa palvelumuotoilua ja soveltaa sitä niin, että jollekin asialle koulussa keksitään yhdessä ratkaisu. Esimerkiksi tässä tapauksessa, meluisaan ruokalaan suunnitellaan akustiikkapaneelit melun vähentämiseksi, ja viihtyvyyden lisäämiseksi. Toivottavaa olisi, että ratkaisut tulisivat lapsilta itseltään. Muotoilukasvatus kannustaakin oppilaita tiimityöhön ja ongelmaratkaisuun. Muotoilukasvatuksen tavoitteena onkin tuoda muotoilussa käytettävät menetelmät osaksi koulun oppiaineita. (Ornamo.fi.)

Näen muotoilijoille tässä pelkästään mahdollisuuksia. Omien pedagogisten valmiuksien ja muotoilumenetelmien päivittäminen kannattaa etenkin silloin kun on tarvetta laajentaa omia työmahdollisuuksiaan. Levitetään siis ilosanomaa eteenpäin! (Ilonen 2017,4.)

4.2 SUOMU

SuoMu, eli Suomen muotoilukasvatusseura ry toteuttaa erilaisia muotoilukasvatukseen liittyviä projekteja ja hankkeita. Suomu lisää luovaa muotoiluajattelua, ja heidän tavoitteenaan onkin olla merkittävä muotoiluoppimisen tekijä ja edelläkävijä niin Suomesa kuin Pohjoismaissakin. SuoMu on perustettu vuonna 2013 ja sen toiminnassa on mukana useita erialojen muotoilijoita; opettajia, markkinointialan tekijöitä, kulttuuri- ja viestintäalan osaajia, sekä kädentaitajia. Yhdessä SuoMu toteuttaa ja tuottaa opetusmateriaalia ja tapahtumia, ja toimii yhteistyössä kultturi- ja opetusalan ammattilaisten kanssa. (muotoilukasvatus.info.)

Yhteistyö koulujen ja eri oppilaitosten kanssa toteutetaan erilaisen työpajojen- ja projektien muodossa, ja ohjaajina näissä toimii SUoMu:n Muotoilulähettiläät, jotka koostuvat muotoilualan ammattilaisista. Näin ollen SUoMu tarjoaa uuden ammatillisen kentän muotoilun parissa toimiville osaajille projektien ohjaustoiminnan parissa. SuoMu julkaisi MUTKUn, muotoilukasvatusta peruskouluun open oppaan, ja siihen kuuluvat verkkomateriaalit(2014), yhteistyössä Taiteen edistämiskeskuksen ja Designmuseon kanssa. Työllään muotoilukasvatuksen parissa SuoMu on päässyt mukaan Design Forum Finlandin muotoilun vuosikirjaan, jossa esitellään parhainta suomalaista muotoilua.

Tätä toimintaa tuki vuonna 2015 Suomen kulttuurirahaston Uudenmaan rahasto, sekä Hämeen rahasto ja Hanaholmen. Pohjoismaissa muotoilukoulun toimintaa kausilla 2016-2017 tukee Kulturkontakt Nord, Taiteen edistämiskeskus, Suomalais-Islantilainen kulttuurirahasto, Letterstedska fonden ja Finsk-Norsk Kulturinstitut, sekä suomalaista toimintaa opetus- ja kulttuuriministeriö. (muotoilukasvatus.info.)

SUOMEN MUOTOILUKASVATUSSEURA RY

Kuva 1.

4.3 MUTKU

MUTKU

Kuva 2.

MUTKU on yhteistyössä kehitetty open opas muotoilukasvatukseen ja toimii isona opetuspakettina opettajille ja ohjaajille. Tässä projektissa noudattelin ja sovelsin MUTKUA jatkuvasti. Yhteistyössä sitä on ollut kehittämässä SuoMu- ja Taiteen edistämiskeskus.

MUTKUN opetuspakettia voi käyttää niin kouluissa 3-6 luokkalaisille, tai kerho-ohjaajien ja tapahtumien järjestäjien ideapakettiksi ja materiaaliksi ja siksi se onkin arvokas paketti muotoilijalle joka toteuttaa tällaista projektia. Koko opetuspakettia pyritään jatkuvasti kehittämään ja pitämään ajankohtaisena. (muotoilukasvatus.info.)

MUTKU- hanke lähti käyntiin vuonna 2012 muotoilukasvatuksen läänitaiteilija Mari Savion aloitteesta. Tällöin kartoitettiin muotoilualan ajankohtaisia tuulia ja kasattiin moniammatillinen työryhmä kehittämään muotoilukasvatusta ja tuomaan sitä tutuksi kouluissa. (MUTKU 2015, 4.)

Työryhmän tarkoituksena oli kehittää muotoilukasvatuksen opetuskokonaisuuksia niin että niitä olisi helppo ottaa käyttöön kouluissa ja myöskin toteuttaa. Työryhmä otti alusta alkaen huomioon lapsen omat kuvataiteelliset mahdollisuudet ja potentiaalin ja halun korostaa sitä suunnitelmissa. Näiden ajatusten pohjalta on tehty MUTKUN opetussuunnitelma ja opetusmateriaali. MUTKUN oppimateriaalia kehitettiin ja kokeiltiin käytännössä koulussa 3-6 luokkalisten parissa mm. Porvoon keskuskoulussa ja Lapinjärven Hilda Käkikosken koulussa. Muotoilukasvatusseuran jäsenet pitivät oppitunteja tiimityönä opettajien kanssa. (MUTKU 2015, 4.)

MUTKUA kehitettiin (2013), ja oppitunteja testattiin käytännössä lukuisia kertoja, jotta saatiin näyttöä siitä mikä toimi ja mikä ei. Kehittämisvaiheessa MUTKU halusi ottaa oppitunneille ideoita Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulun työskentelymetodeista, joissa korostettiin vapaata keskustelua ja ideoiden rohkeaa jakamista, sekä työpajatyypistä tiimityöskentelyä. Vuosina 2012-2013 toteutettujen pilottijaksojen tuloksena syntyi oppilaille ja opettajille yhteinen materiaali muotoilukasvatukseen, ja yhdessä tekemiseen. Pilottivaiheiden onnistumisesta ja kehityskohteista on koottu 2013 Katja Smedsin toimesta Pro gradu-tutkielma, Muotoilukasvatusta kaikille – opettajien ajatuksia muotoilukasvatuksesta peruskouluissa. (MUTKU 2015, 3-5.)

MUTKU opastaa oppilaita muotoiluprosessien erivaiheisiin. Oppilaat oppivat toimimaan suunnittelijoina, ja ajattelemaan muotoilijan tavoin. Kun oppilaat hyödyntävät omaa kapasiteettiaan ja oppivat itsestään luovana ajattelijana, saavutetaan uusia työvälineitä oppimiseen.

MUTKUn tarkoitus onkin ruokkia luovaa ongelman ratkaisua, joka kumpuaa uusien ajatuksen, ja tekemisen ilosta. Tarkoituksena olisi antaa lapsille uusia eväitä arkielämässä ja tiedon soveltamista vastaisuudessa tulevaisuudessa ja työelämässä.(MUTKU 2015, 10–14)

MUTKUn opetusmateriaali on selkeäksi paketoitu kokonaisuus, jota voi myös soveltaa eri-ikäisten oppilaiden kanssa, tai erilaisissa opetusprojekteissa. Opetusmateriaali sisältää tuntisuunnitelmat, tehtäviä ja valmiita esityksiä. MUTKUn laatimilla oppitunneilla korostetaan suunnitteluprosessin hallintaa- ja luovaa ongelmanratkaisua. Nämä taidot koetaan välttämättömiksi millä tahansa tulevaisuuden alalla.(MUTKU 2015, 10–14)

Työskentely perustuu tekemällä oppimiseen ja virheiden hyödyntämiseen, osana oppimista. Tehtävät toteutetaan itse tekemällä ja kokeilemalla, sekä tiimeissä toimimalla, ns. työpajametodilla. Oppilasta tuetaan kehittämään omia ideoitaan eteenpäin suunnitteluvaiheessa ja autetaan luottamaan omaan tekemiseen. MUTKU rohkaisee ”aivomyrsky”- tehtäviin, jolloin lapset pääsevät nk. flow-tilaan ja innostuvat itse ja näin innostavat toisiaan. (MUTKU 2015, 10–14)

Kuva 3.

5. Suunnittelu ja aloitus

Tämän opinnäytetyön suunnittelu alkoi jo hyvissä ajoin syksyllä 2017. Ajatusten ja ideoiden kypsyttely alkoi, kun sain tehtävänannon, jolle ei ollut tiukkaa aikataulua tai rajoituksia melkein minkään osa-alueen suhteen. Raameiksi annettiin ilmiöjakson suunnittelu ja muotoilu- ja tekstiilisuunnittelun tutuksi tuominen hausalla ja uudella tavalla. Suunnittelu oli erittäin motivoivaa, sillä projektin tuottamisen tekeminen ja vastuu siitä oli annettu opiskelijoille. Tämä oli mielestäni todella vapaa ja inspiroiva aloitus.

Taide ja muotoilu työpajassa kertovat oppilaiden elämästä. Työpaja pyrkii aktivoimaan erilaisia aisteja. Se myös tarjoaa vaihtoehtoisia todellisuuksia. Kuvataide, muotoilu ja käsillä tekeminen ei yleensä perustu sanoihin eikä sillä ole ”kielioppia”. Muotojen kieli - värit, viivat, joskus myös äänet, hajut, maut ja kosketus- puhuu tavalla, johon eivät sanat pelkästään riitä.

Palvelumuotoilun tuotteita ja taidetta pyritään käyttämään ennakkoluulottomasti eri tavoilla. Niihin tutustutaan työpajassa yhdessä toisten kanssa. Olisi kiinnostavaa vertailla erilaisia ilmiön tarkastelutapoja ja oppilaiden omia kokemuksia ilmiöstä. Rohkea keskustelu muiden kanssa voi oivaltaa uusia asioita muotoilusta ja taiteesta sekä muista ihmisistä ja ehkäpä omasta itsestäänkin. Kuosisuunnittelun työpajan ei tarvitse olla ryppyotsaista vaan siinä saa olla myös leikin elementtejä. (Itkonen 2011, 10–12.)

Muotoilukasvatus ja kuosisuunnittelu ovat antoisa kohde aiheiden tutkimiseen ja tarkasteluun. Pian suunnittelun edetessä työn laajuus kävi yhdelle opiskelijalle liian suureksi ja suunnittelua jatke- tiinkin tiimityönä. Aihealueet keskittyvät muotoilun saralla tekstiilisuunnitteluun- ja kuosien tekemiseen annetusta ilmiöstä.

Tämän opinnäytetyön aihealueena on muotoilukasvatus keskit- tyen pinta- ja kuosisuunnitteluun. Aihe rajautuu käsillä tekemiseen ja visuaalisen materiaalin tuottamiseen päätetystä ilmiöstä erilai- sin tekniikoin. Varsinaisia palvelumuotoilun tuotteita ei juuri tässä opinnäytetyössä tehdä.

5.1 Miksi kuvataide ja muotoilukasvatus?

"Tämän päivän lapset syntyvät kännykkä kädessä ja kasvavat internetlastenhuoneessa. Tasapainoisen kasvun tueksi tarvitaan lasten kulttuuria ja taidetta, joka tarjoaa yhdessä kokemisen ja tekemisen riemua.

Taidekasvatus ja muotoilu antavat lapselle ja nuorelle polkuja kasvaa sosiaalisilta taidoiltaan ja itsetunnon vahvaksi yksilöksi." (Tuula Haatainen, esipuhe, taide kuuluu jokaiselle lapselle.)

Ennen työpajan aloitusta keskustelimme luokan opettajan kanssa kuvataiteen ja muotoilukasvatuksen tärkeydestä. Opettajalla oli suuri huoli siitä, kuinka kuvaamataidetta ja oppilaiden kuvallista ilmaisua vähennetään jatkuvasti kouluista. Opettaja kertoi kuvaamataidetta olevan kouluissa paljon vähemmän kuin muita aineita, esimerkiksi matematiikkaa, tai luonnontiedettä.

Hän oli kanssani täysin samaa mieltä siitä, että kuvataide on erittäin tärkeä osa-alue jokaisen oppilaan kasvussa ja kehityksessä sekä myös oman minäkuvan kehittymisessä. Kari Uusikylä (2010) toteaa kirjassaan *Vastaiskuja*, että koulu ei ole vain valmistumista aikuisuuteen, vaan jokainen koulupäivä on osa lapsen elämää. Millaista se olisikaan ilman taito- ja taideaineita? Lapset tarvitsevat omilla käsillä tekemistä!

Taiteen lisäksi keskustelimme siitä, kuinka myös musiikin opiskelu on kuvataiteen rinnalla melko vähäistä. Yksi tämän opinnäytetyön keskeisimpiä tavoitteita on juurikin muotoilun alan tutuksi tuominen oppilaille. He voivat ymmärtää, että tulevaisuuden ammatillinen tekeminen ei välttämättä ole tieteen ja kirjojen parissa työskentelemistä, vaan ammatin voi hankkia myös kuvallisen ilmaisun- ja käsillä tekemisen parissa. Vaihtoehtoja on huomasti myös visuaalisesti lahjakkaille oppilaille, akateemisten oppilaiden rinnalla.

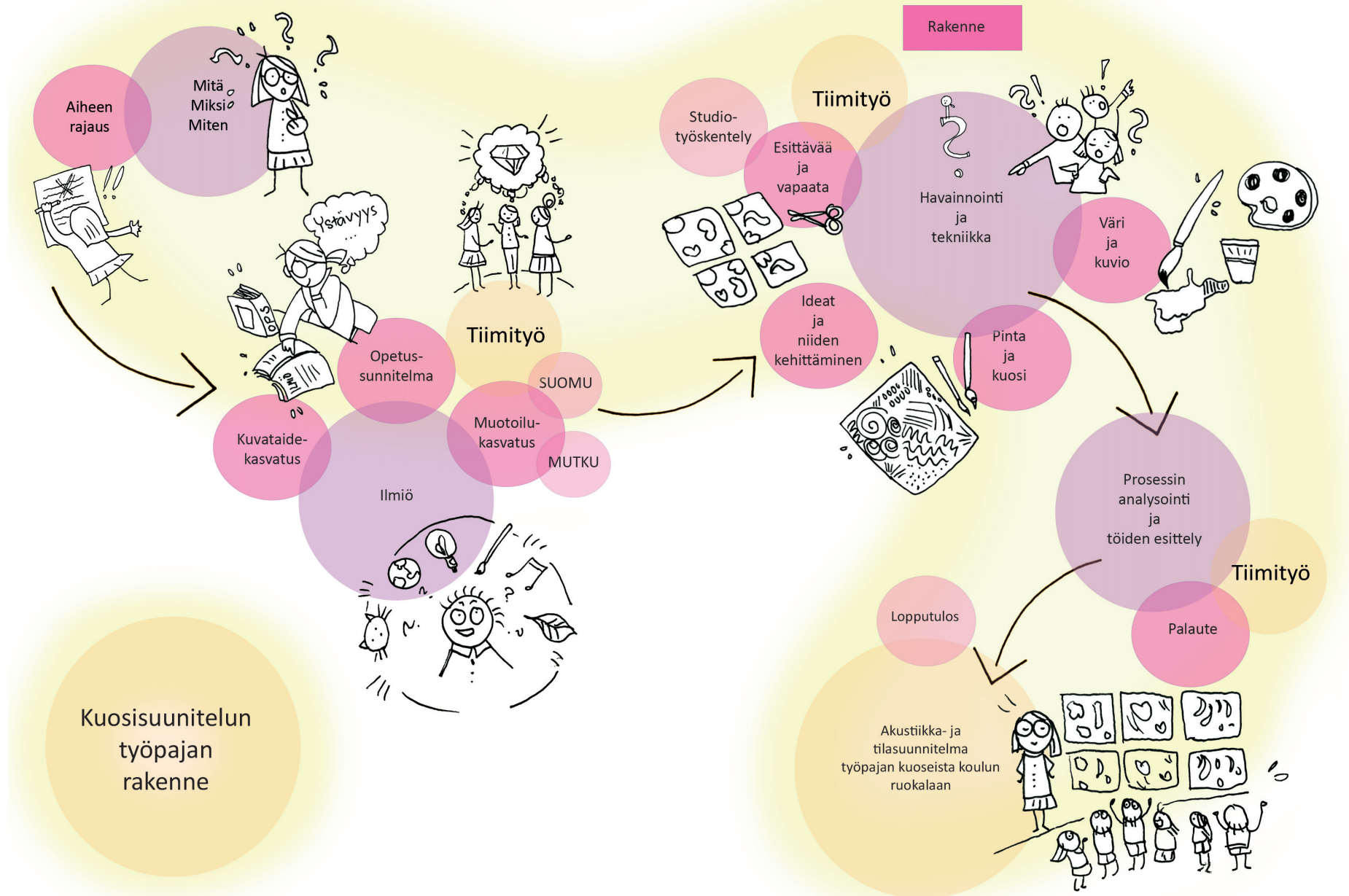
Suomen designklassikoilla on tärkeä paikka Suomen muotoilun historiassa- ja nykykulttuurissa. Monia suomalaisia muotoilutuotteita löytyy hyvin monista kodeista. Oppilaiden työskentely designklassikoiden parissa opetustilanteissa auttaa oppilaita havaitsemaan ja arvostamaan omaa elinympäristöään. Myös kyky nauttia ympäristöstä kehittyy sitä mukaa, kun sitä oppii lukemaan. Itse pidän taiteen tuomista kouluihin erittäin tärkeänä, ja koen että taide- ja muotoilukasvatus opettavat oppilaita ymmärtämään ympäröivää maailmaa ja siitä löytyviä esineitä ja asioita. Käsillä tekeminen on mielestäni yhtä tärkeää kuvataiteen rinnalla.(Svinhufvud 2010, 96.)

Valmis muotoilutuote on työskentelyprosessin tulos. Prosessiin kuuluu luovaa ideointia, valintoja, suunnittelun eri vaiheita ja konkreettista työskentelyä. Kun nämä asiat tulevat tutuiksi, niitä osataan myös arvostaa ja katsoa aivan uusin silmin. Myös ryhmätyö on merkittävässä roolissa. Lopputuloksen lisäksi huomiota kiinnitetään prosessin erilaisiin suunnitteluvaiheisiin. Esimerkiksi kotoa löytyvät palvelumuotoilun tuotteet saavat uuden näkökulman, kun ymmärretään miten se on tehty ja suunniteltu. Minkälaisen projektin kautta on syntynyt kotoa löytyvä ruokailuryhmä, tai kuka on maalannut olohuonetta koristavan ison taulun tai suunnitellut keittiön tekstiilit tai äidin mekossa olevan kuosin. Muotoilukasvatus tarjoaa hyvän tilaisuuden kannustaa oppilaita omien ajatusten ilmaisuun ja vuorovaikutukseen. (Svinhufvud 2010, 96.)

5.2 Kuosisuunnittelun työpajan projektikaavio

Kuosisuunnittelutyöpajan rakenne soveltaa siis Suomen muotoilukasvatusseura ry:n laatimaa muotoilukasvatusta peruskouluun open opasta (MUTKU). Tämä kirjallinen opas toimii pohjana koko kuosisuunnittelutyöpajalle. Hyvin samantyylinen työkalu, koulujen muotoilupolku, jonka on laatinut Ornamo, tukee MUTKUA ja toisinpäin. Näiden muotoilukasvatukseen laadittujen lähteiden rakenne toimii pohjana suunnitteluun ja tekemiseen, yhdessä opintosuunnitelmien kanssa.

Kuva 4.

6. Kuosisuunnittelun työpaja, ystävien kesken

Työpaja keskittyy yhdessä tekemiseen ja yhdessä oppimiseen. Paja antaa valtavasti erilaisia uusia ajatuksia ja tukee oppilaiden itseohjautuvaa ajattelua. Oppilaat oppivat kuvataiteesta, erilaisista tekniikoista ilmiöoppimisesta, muotoilukasvatuksesta sekä tiimityöskentelystä ja ideoiden jakamisesta.

Työpaja on Hietakummun ala-asteen 4-luokkalaisille aivan uusi kokemus kuvataiteen ja suunnittelun saralla. Se tulee olemaan heille hauska sekä motivoiva kokemus. Kokonaisuudessaan työpaja selventää myös palvelumuotoilun eri vaihteita, mistä aloitamme ja miten työskentelemme niin että pääsemme yhdessä parhaaseen lopputulokseen?

Miten omat ajatukset konkretisoidaan ja tehdään niistä tuote?

6.1 Pajan tarina

Suunnittelun lähtökohtina on tuottaa pajasta suuri oppimiskokonaisuus tietyn teeman ja ilmiön alla. Tarina tukee ystävyyden ilmaisua erilaisin ilmiöpohjaisten opetusten keinoin. Materiaalin tuottaminen kuvallisesti kumpuaa lasten omista tarinoista ja kokemuksista ystävyydestä. Sitä voi tulkita monilla eri tavoilla ja miettiä näkökulmia, miten sitä tarkastelee.

Ystävyyden kokeminen on henkilökohtaista ja sitä on monenlaista. Ystävyys ei välttämättä ole vain parhaan kaverin kanssa olemista, vaan se voi olla myös hiljaisuutta ja läsnäoloa, taitoa rakastaa tai kiintyä johonkin.

Tarinat ovat henkilökohtaisia, jokaisen lapsen omia kokemuksia ja ajatuksia, joita ei ole pajan aikana pakko jakaa suullisesti kaikille. Kuitenkin tarinat näkyvät jokaisen oppilaan ilmaisussa ja vaikuttavat kaiken pajassa tehdyn ja tuotetun materiaalin taustalla.

6.2 Työpajan rakenne

6.3 Pajan eteneminen

1. Tutustuminen ja havainnointi

Työpaja alkaa aivan ensimmäiseksi tutustumisella, puolin ja toisin. Kerrotaan keitä me olemme ja mistä tulemme ja mitä tulemme tekemään. Tutustutaan aluksi muotoilualan sanastoon, ja kerrotaan keitä muotoilijat ovat ja mihin he voivat alalla erikoistua. Kerrotaan missä muotoilualaa voi opiskella. Keskitytään laajemmin juuri tekstiilialaan ja tekstiilisuunnitteluun- ja siihen mitä juuri tämän alan muotoilija tekee.

Esimerkkejä annetaan erilaisista tuotteista, vaatteista, tarjottimista, sisustuskankaista ja erilaisista palvelumuotoilun tuotteista. Myös erilaiset tekniikat ja materiaalit käydään lyhyesti.

Tehtävänään lapset tutkivat luokkahuonetta ja etsivät sieltä muotoilua ja tekstiiliä. Käydään yhdessä läpi, mitä havainnoja oppilaat tekevät.

Esitellään kolme Suomalaista muotoilu brändiä Powerpoint dioilla. Brändeiksi valikoitui Vallila, Marimekko ja Pentik. Kuvien tueksi näytetään jokaisesta brändistä lyhyehköt videot, jotka kuvastavat brändien omaleimaisuutta ja sitä, miten he erottuvat tyyllisesti toisistaan. Videot tukevat brändien kuosisuunnittelua. Kotitehtäväksi oppilaille tulee digitehtävä; havainnoi ja kuvaa kotoasi löytyviä tekstiilejä ja kuoseja.

The logo for Marimekko, featuring the brand name in a bold, lowercase, sans-serif font with a registered trademark symbol (®) at the end.

Kuva 5.

The logo for Vallila, featuring the brand name in a bold, uppercase, sans-serif font with a registered trademark symbol (®) at the end.

Kuva 6.

The logo for Pentik, featuring the brand name in a bold, uppercase, sans-serif font with a registered trademark symbol (®) at the end.

Kuva 7.

2. Väri ja kuvio

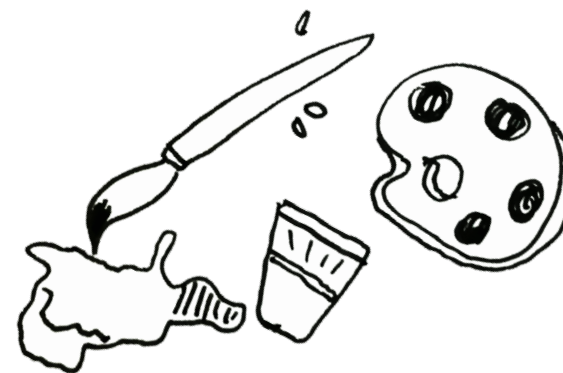
Seuraavalla tunnilla jatketaan tutustumista yhdessä oppilaiden saamaan kotitehtävään. Oppilaat saavat esitellä itse omin sanoin ja näyttää kännyköillään ottamia kuvia kotoaan löytyvistä tekstiileistä. Oppilaat kertovat myös, missä tuotteessa tekstiili tai kuosi on.

Aloitetaan työskentely ja materiaalikokeilut oppilaiden kanssa ja jutellaan yhdessä ilmiöstä ystävyys. Oppilasta johdatellaan taiteen kokemiseen ja näkemiseen. Taiteen ja muotoilun maailman aistimiseen voi houkutella vaikkapa esineen pinta, keiton väri, tai jokin tuoksu. (Tehdään taidejuttuja 2012, 8.) Me lähdimme tekemään projektia mielikuvaharjoitteella mitä väriä ystävyys tuo mieleen. Mietitään yhdessä myös erilaisia tekniikoita, kun maalataan ja tuotetaan värejä tästä aiheesta. Onko ystävyys pehmeää ja vaaleanpunaista vai onko se kenties kontrasteja ja epäsymmetrisyyttä? Näytetään muutama esimerkki miten aloitetaan kuosisuunnitteluun tarvittavien elementtien tekeminen maalaamalla.

Ohjaaja esittelee oman mallinsa siitä mitä väriä ystävyys voisi olla. Tämän jälkeen oppilaat tekevät omat versionsa ja tutustuvat laiveeraamiseen. Ohjaaja tekee myös lasten kanssa uuden väriassosiaation näyttäen miten voi aloittaa maalaamisen, kuinka paljon vettä voi paperilla käyttää ja miten paljon värejä. Kuivaa kuivalle, vai märkää märälle? Näin oppilailla on ohjattu selkeä alku mistä lähteä liikkeelle ja miten tuottaa värimateriaalia.

Jokaista oppilasta autetaan yksilöllisesti ja ollaan mukana tekemisessä. Oppilaat saavat soveltaa ja kehittää maalaamisen tekniikoita niin paljon kuin haluavat. Kannustetaan uuden ajattelun syntymiseen ja siihen ettei ole väärää tekniikoita tai värejä. Oppilaat tekevät useamman väri- ja tekniikkatutkielman aiheesta. Seuraavaksi aloitetaan miettimään saman ilmiön alla muotoa. Minkä muotoinen on ystävyys? Ohjausrakenne on sama kuin väriassosiaatiossakin.

Ohjaaja näyttää oman mallinsa, mitä muotoja hänelle tulee mieleen ystävydestä. Ohjaaja piirtää muotoja väritutkielmapaperille lyijykynällä ja leikkaa ne sitten irti paperista yksittäisiksi objekteiksi. Lapset tekevät omat versionsa omille väritutkielma papereilleen. Ohjaaja ohjaa oppilaita huomaamaan värien ja muotojen paikkoja paperilla ja elementissä. Kuinka väri vaihtuu paperilla ja mistä kohdasta olisi hyvä leikata elementti niin, että siitä tulee juuri halutun värinen ja näin kuvastaisi muotoa ja väriä ilmiöstä ystävyys.

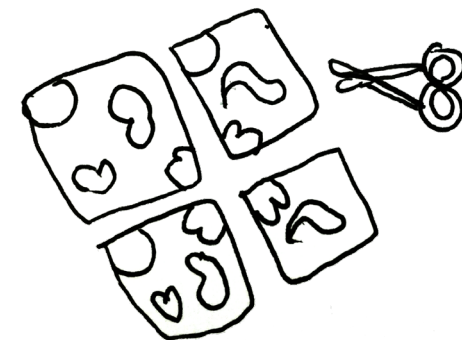
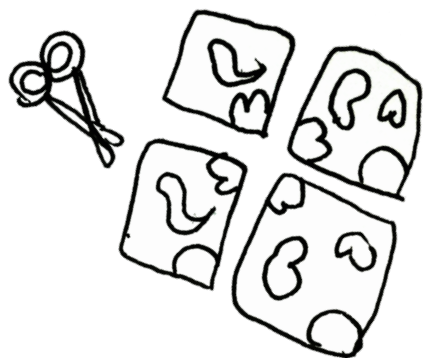
3. Elementit ja kuosi

Aloitetaan yhdessä kertaamaan, mitä tehtiin viime kerralla ja jutellaan miten kaikki onnistuivat. Lapset jatkavat siitä mihin jäivät, jollain vielä väritutkielma, tai tekniikkakokeilut, joillain kuvioiden tekeminen ja leikkaaminen saattaa olla kesken. Huomataan, miten materiaali ja erilaiset tekniikat vaikuttavat lopputulokseen.

Kun oppilaat ovat värin ja muodon kanssa valmiina esitellään seuraava vaihe, joka on pinnan ja kuosin suunnittelu. Ohjaaja aluksi näyttää oman versionsa ja ehdotelman muotojen sommittelusta paperille. Oppilaat tekevät tämän tiimeissä, jotka luokan opettaja on päättänyt. Tiimit sisältävät tyttöjä ja poikia. Oppilaat esittelevät omat kuvio-objektinsa tiimin jäsenille ja he voivat ryhmitellä niitä samanvärisiin, tai kokoiisiin objekteihin.

Oppilaat saavat sommitella leikkaamiaan värikkäitä objekteja paperille ja keksiä erilaisia sommitteluvaihtoehtoja, kuitenkin niin että samanväriset, tai samantyylliset objektit olisivat omalla paperilla. Näin syntyy erilaisia raportti vaihtoehtoja. Yhdessä raportissa voi olla vaaleanpunaisia objekteja, toisessa raportissa sinisävyisiä objekteja ja kolmannessa hassuja ja sekalaisia objekteja. Kun näitä raportteja on syntynyt useampi erityylinen ja värinen, voidaan puhua kuosimallistosta ja keskustella, missä näitä kuoseja voisi käyttää ja miten jatko kehittää.

Kuosisuunnittelun erivaiheet selkenevät oppilaille kunnolla ja he näkevät konkreettisesti lopputuloksen, ja ymmärtävät yksilö- ja tiimityöskentelyn hyödyt. Ohjaaja näyttää miten raportti leikataan käsin niin että siitä saadaan toistuva raportti ja tulostaa kuosia luokkaan oppilaiden nähtäväksi.

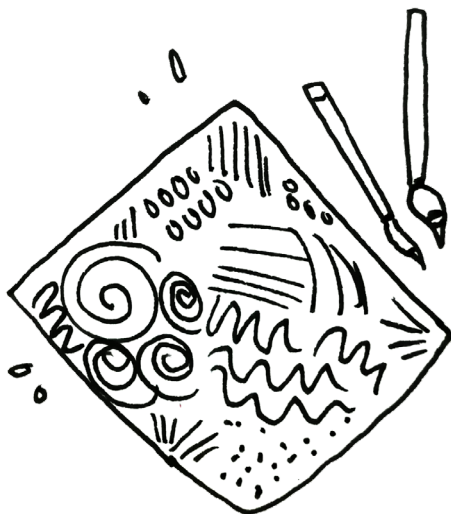

4. Pintaa ja ideoita

Tiimityöskentelystä syntyneet ensimmäiset "ystävyyss"-kuosit konkretisoivat sen, miten kuoseja voi lähteä tekemään vain ilmiöstä, väristä ja ei- esittävästä muodosta maalaten ja leikaten. Seuraavaksi suunnitellaan eri tekniikalla erilaista pintaa ja erilaisia viivoja ja tekstuureita. Tämä tehdään suoraan paperille peittäväillä pulloväreillä ryhmissä.

Lapset saavat taas esimerkkejä pinnasta ja tekstuureista sekä siitä miten sitä tuotetaan. He saavat esimerkkejä myös tekovälineistä, mutta tässä vaiheessa kannustetaan studiomaiseen työskentelyyn, jossa saa vapaasti työskennellä annetuilla materiaaleilla ja väreillä. Tämä tehdään tiimeissä yhteiselle paperille. Lapset kehittävät ideoitaan ja vievät niitä eteenpäin. Ryhmätyötaidot ovat erittäin tärkeitä tässä vaiheessa projektia.

5. Esittävää ja vapaata

Työskentelystä tehdään itsenäistä ja tutkivaa. Lapset miettivät itse aiheesta "ystävyyss" esittäviä muotoja ja kuvia. Nyt tekniikka on vapaa ja kaikki ideat lähtevät suoraan oppilaasta. Oppilaat voivat käyttää jo opittuja asioita aikaisemmilta kerroilta tai tehdä jotain aivan uutta. Uuden keksimiseen kannustetaan. Kuva-aiheet ovat esittäviä ja malleja esim. ruusu, saa katsoa kirjasta tai netistä halutessaan. Kaikki tekevät tässä vaiheessa omalle paperille omat esittävät kuvansa. Raportin koko ja tekniikka on lapsen valittavissa.

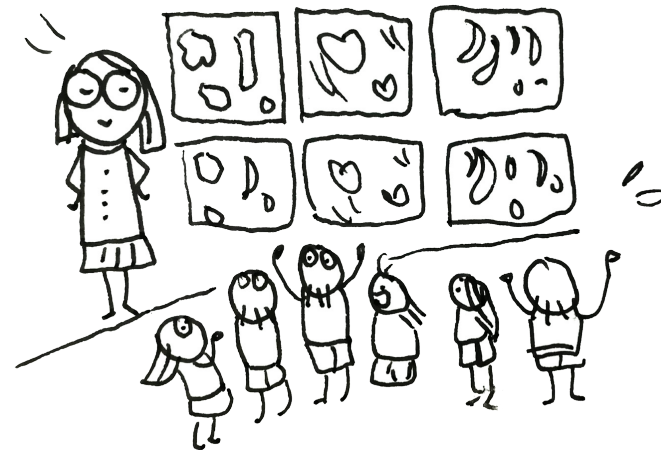
Oppilaat suunnittelevat logot itselleen, kun kuosit ovat saatu valmiiksi. Oppilaiden tulee miettiä prosessin alkua ja loppupäätä sekä annettua ilmiötä. Tähän kaikkeen suunnitellaan sopiva logo, joka kuvastaisi kuosimallistoa ja tekijää itseään. Tässä vaiheessa ideoita saa etsiä netistä ja tutustua jo olemassa oleviin logoihin. Tässäkin vaiheessa sovelletaan studioimaista työskentelyä. Oppilaat saavat valita tekniikan ja tekovälineen logoja varten ihan itse ja tuottaa juuri haluamansa lopputuloksen.

6. Prosessin analysointi ja viimeistely

Jutellaan yhdessä koko projektista ja katsotaan sitä kokonaisuutena. Kesken jääneet työt viimeistellään ja laitetaan esille luokan seinälle. Jutellaan valmistuneista töistä ja annetaan palautetta. Oppilaat antavat palautetta toisilleen tiimin jäsenenä ja ohjaajat antavat palautetta oppilaille, tiimikohtaisesti ja henkilökohtaisesti.

Tehdään yhteinen näyttely valmiista kuoseista ja annetaan kuosi-mallistoille nimi. Palataan suunnitteluprosessiin ja sen eri vaiheisiin. Katsotaan mitä jäi käteen opetuskokonaisuudesta. Suunnitellaan mahdollinen näyttelyjuliste.

Pidetään näyttely ja pyydetään muut oppilaat, tai vanhemmat katsomaan!

6.4 Työskentelyprosessi

Työskentely oppilaiden kanssa toteutettiin ennalta laaditun kuosisuunnittelun työpaikan rakenteen mukaisesti. Ohjaajana aloitin tutustumisen lapsiin yhdessä, Kaisu Viitalan kanssa. Toimimme ennalta suunnitellut materiaalit koululle ja esittelimme ne yhdessä oppilaille ja opettajalle. Toivoimme heti paikan alussa lapsilta ajatusten jakamista, ja ryhmäkeskustelua kaikista aihealueista joita kävimme ja tulemme käymään yhdessä läpi.

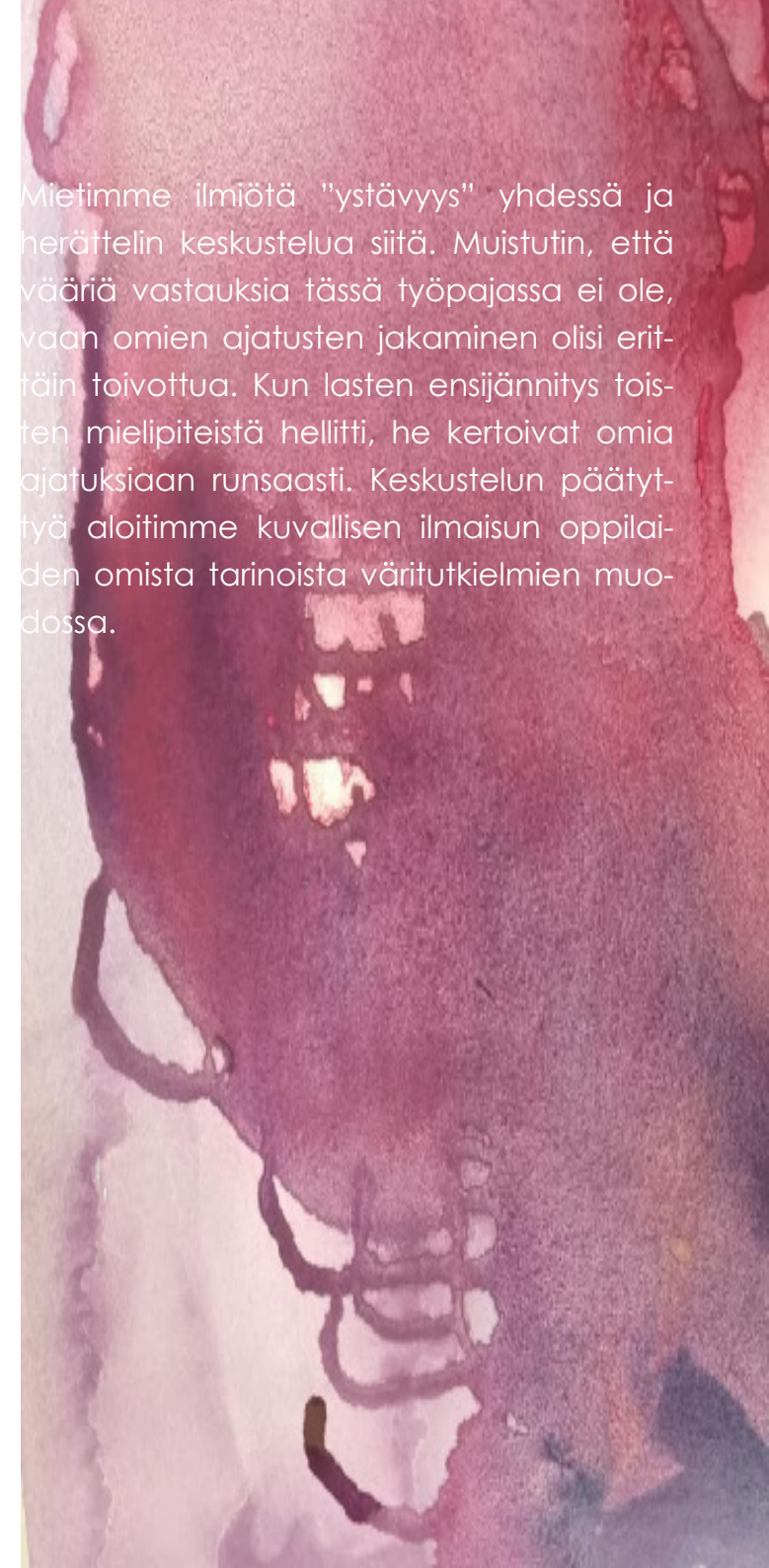
Ensimmäinen tunti oli selvästi kaikille uusi ja jännittävä kokemus. Oppilaat istuivat hiljaa, kuuntelivat ja katselivat tarkasti visuaalista materiaalia. Koska esitykset muotoilusta ja kuosisuunnittelusta olivat rakenteeltaan yksinkertaiset, oppilaat pysyivät hyvin aiheessa mukana ja ymmärsivät tarvittavat käsitteet. Kuvia esityksessä oli paljon ja ne oli valittu niin että sieltä löytyisi mahdollisesti tunnistettavia tuotteita, kankaita tai esineitä. Kertasimme ja kyselimme, ja näin varmistuimme siitä, että oppi oli mennyt varmasti perille. Monet oppilaat tunnistivat heti joitain suomalaisia isoja brändejä ja kertoivat missä näihin olivat törmänneet.

Ensimmäinen tutustumiskäynti sujui loistavasti, ja kaikille osapuolille jäi kiinnostunut ja innostunut olo. Jatkoa varten lapset saivat kuvata kännyköillään kotoa löytyviä kuoseja, ja tuotteita joissa olisi jotain kuviota ja havainnoida ympäristöä ja siitä löytyvää muotoilua.

Seuraavalla kaksoistunnilla aloitimme varsinaisen työskentelyn oppilaiden kanssa. Olin tehnyt oppilaille konkreettisia malleja paperille, ja kerroin heille tuntien aiheen ja tavoitteet. Tutustuimme aluksi kuitenkin yhdessä lasten digi-kotiläksyyn. He esittelivät tuotteita, joissa oli jotain kuosia tai kuviota.

Oppilaat halusivat jakaa niitä myös toisilleen ja vertailla niitä. Kaikki innostus, mikä tuli oppilaista itsestään antoi lisää motivaatiota jatkaa kuosisuunnittelun pariin, ja se olikin erittäin toivottavaa ja kannustin oppilaita siihen. Monien kotoa löytyi paljon samoja tuotteita ja kuoseja, ja se oli oppilaiden mielestä hauskaa ja ryhmäläisiä yhdistävää.

Mietimme ilmiötä "ystävyyttä" yhdessä ja herättelin keskustelua siitä. Muistutin, että väriä vastauksia tässä työpajassa ei ole, vaan omien ajatusten jakaminen olisi erittäin toivottua. Kun lasten ensijännitys toisten mielipiteistä hellitti, he kertoivat omia ajatuksiaan runsaasti. Keskustelun päätyttyä aloitimme kuvallisen ilmaisun oppilaiden omista tarinoista väritutkielmien muodossa.

Oppilaat aloittivat väritutkielman ilmiöstä ja monet olivat todella oma-aloitteisia. Ohjaajana huomasin, että jotkut eivät keksineet mitään, eivätkä keksineet keinoja miten lähteä liikkeelle. Opastin heille kädestä pitäen näyttämällä, miten saadaan erilaisia väri-variantioita, tummempaa ja vaaleampaa syntymään esimerkiksi veden avulla.

Monet halusivat käyttää aluksi tätä vetistä tekniikkaa, mutta kun he ymmärsivät sen kunnolla melkein jokainen oppilas rupesi soveltamaan tekniikoita itsenäisesti. Värejä, roiskeita, tuputtelua, sormilla levittelyä ja kuivaa pintaa alkoi syntyä.

Oppilaat innostuivat työskentelemään värien kanssa niin, että melkein jokainen teki useamman väritutkielman käyttäen eri tekniikoita. Ensimmäinen kaksoistuntimme kului kokonaan tähän, tosin muutamat nopeimmat aloittivat jo kuvioidenkin suunnittelun ja leikkaamisen paperista.

Seuraavalla tunnilla menimme väritutkielmista eteenpäin. Mietimme aluksi yhdessä mitä tehtiin viime kerralla ja muistuttelin taas ystävyys-aiheesta oppilaita. Annoin tehtäväksi miettiä, minkä muotoista se voisi olla? Tässä vaiheessa lapset jo selvästi tiesivät paremmin mitä tunnilla tapahtuu, eikä kukaan enää ujostellut minua ohjaajana. Näiden seikkojen johdosta, ajatusten jakaminen oli heti tunnin alussa vapaampaa, nopeampaa ja oma-aloitteisempaa. Minun ei tarvinnut enää antaa tukikysymyksiä tai ohjaavia viittauksia aiheeseen, vaan oppilaat jakoivat ajatuksiaan sujuvammin. Minulla oli tällekin tunnille konkreettinen esimerkki muodoista joita ystävyys voisi olla.

Oppilaat halusivat aloittaa vauhdilla muotojen suunnittelun ja tunti eteni vilkkaasti ja positiivisessa hengessä. Vaikka oppilaat olivat oma-aloitteisia ja rupesivat tekemään omia kuvioitaan ja muotojaan väritutkielmapaperille, muistuttelin melkein jokaista siitä, että kuvio tulisi leikata lopuksi irti paperista. Oppilaat tekivät monet aivan pieniä muotoja ja tässä vaiheessa tarvitsivat ohjausta ja muistutusta tehtävänannosta. Kuitenkaan en kieltänyt oppilaita suunnittelemasta pieniäkään muotoja, sillä joku saattoi kokea ystävyyden hyvin pieneksi ja pirstaleiseksi.

Ohjasin lapsia myös katsomaan omia väritutkielmiään ja näytin heille minusta herkullisia kohtia paperista. Kannustin leikkaamaan mahdollisimman erilaisista kohdista, jotta muodot ja palat olisivat mahdollisimman erilaisia. Tässä vaiheessa huomasin, että toiset oppilaista olivat todella nopeita ja todella luovia eivätkä halunneet juurikaan ohjausta.

Oma malli

Saksien käyttö oli useimmilla luontevaa ja sujuvaa ja pian monilla olikin pulpeteillaan iso kasa erilaisia muotoja leikattuna. Toki jotkut tarvitsivat enemmän aikaa toimimiseen ja ajatusten kehittelyyn. Sovimme että muotojen suunnittelua ja leikkausta saa jatkaa seuraavalla kerralla. Molemmilla kerroilla minun mukanaani oli ryhmäläiseni Kaisu Viitala, joka omalta osaltaan observoi lapsia ja pajasta syntyviä tuloksia, sekä tarvittaessa toimi apuohjaajana.

Kun olimme tehneet edellisillä kerroilla värit ja muodot, jaoin oppilaat tiimeihin. Käytin olemassa olevia tiimejä, jotka luokan opettaja oli suunnitellut jo etukäteen, sillä hän tuntee oppilaat hyvin ja oli tehnyt heistä sekaryhmiä. Tiimit olivat hauskaasti Harry Potterista lainatut; Rohkelikko, Puuskupuh, Luihuinen ja Korpinkynsi. Jokaisessa tiimissä oli noin 4-5 oppilasta. Työskentelimme tällä kertaa luokkahuoneen sijasta koulun kuvaamataidon luokassa. Tämän tunnin alussa halusin keskustella oppilaiden kanssa hieman siitä, että opetus suunnitelma sisältää runsaasti tiimityöskentelyyn liittyviä asioita. Kerroin myös, että tämän tyylliseen työskentelyyn täytyy jokaisen oppia. (Edu.fi).

Kuten aikaisemminkin, minulla oli mukana konkreettinen esimerkki siitä, mitä väriobjekteille seuraavaksi tehdään ja miten aloitamme raportin, eli annetulle paperille kokonaisuuden rakentamisen. Kerroin oppilaille miten voi asetella elementtejä eri tavalla paperille ja annoin esimerkkejä konkreettisesti. Oppilaat ottivat keskustelun ja ohjauksen jälkeen esille omat objektinsa ja levittivät ne isoille pöydille.

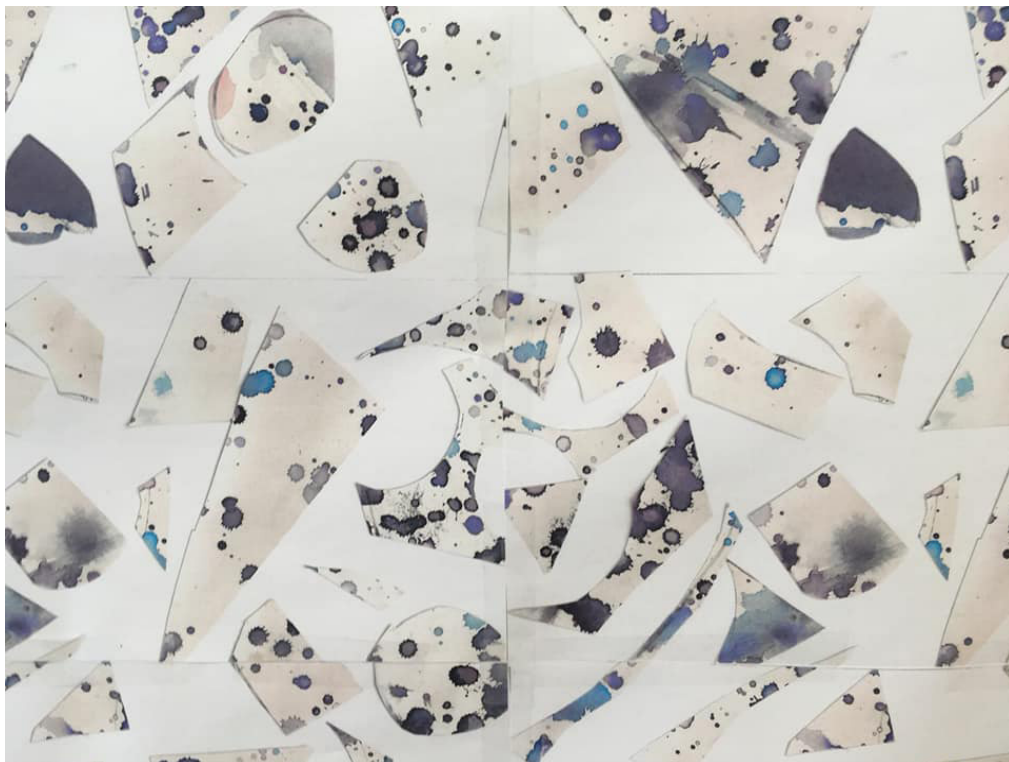

He vertailivat ja tarkastelivat niitä yhdessä. He päättivät tiimeissä tehdä useamman raportin erilaisista elementeistä. Joihinkin kokonaisuuksiin valittiin pieniä elementtejä, ja toisiin vain vaaleanpunaisia- ja kolmansiin tummia ja teräviä elementtejä. Myöskin tässä vaiheessa kuosisuunnittelun työpajaa lapset innostuivat hurjasti. Materiaalia syntyi paljon, ja kaikki ryhmät tekivät ainakin kolme raporttia.

Kun raportti tuli leikata, niin että siitä saatiin toistuva, se tuotti paljon naurua ja kiljuntaa oppilaissa. Monia oppilaita kiinnosti tämä vaihe, mutta ohjaajana minä leikkasin raportit toistuviksi, sillä leikkaamisessa käytin koulun isoa leikkuria. Tämän tunnin jälkeen lapset jatkoivat toisten aiheiden pariin seuraaville oppitunneille, mutta minä jäin tekemään raporteista toistuvia kuvaamataidon luokkaan.

Jouduin karsimaan muutamia oppilaiden tekemiä töitä, sillä materiaalia oli niin paljon, ettei oma aikani riittänyt kaikkien raporttien läpikäymiseen ja leikkaamiseen. Kun olin suoriutunut urakasta, tulostin kuoseja niin, että siitä näkyy raportin toistuvuus. Valmiit tulostetut kuosit kiinnitettiin päivän päätyttyä luokan seinälle, niin että lapset pääsivät tutkimaan niitä konkreettisesti ja näkemään kunnolla, kuinka todella raportti toistuu ja muodostaa jatkuvan kuosin. Näin heille selvisi kunnolla mitä oltiin tekemässä ja mihin päädyttiin. Kokonaisuuden hahmottaminen antoi oppilaille lisää motivaatiota ja he halusivatkin jatkaa tätä prosessia innolla eteenpäin.

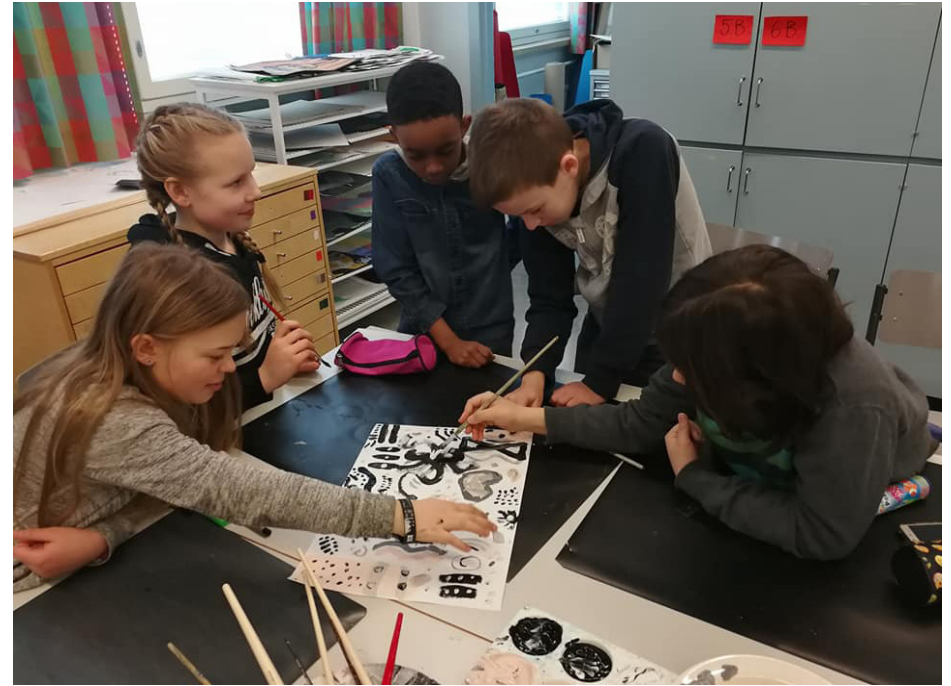

Jatkoimme seuraavaksi aiheella pinta ja tekstuuri. Minulla oli taas valmiina konkreettisia ideoita oppilaille luokan seinällä. Tässäkin vaiheessa pajaa työskentelimme kuvaamataidon luokassa, sillä jatkoimme työskentelyä edelleen ryhmissä. Työskentely sujui melko hyvin, mutta tuotti joillekin oppilaille enemmän vaikeuksia kuin aikaisemmillä tunneilla. Oppilaiden työskentely lähti helposti toistamaan jo tehtyjä asioita edellisiltä kerroilta. Kun oli tarkoitus täyttää paperi erilaisin kuvioin, monet alkoivat maalata tasaista pintaa. Jouduin useaan kertaan muistuttamaan mitä oltiin tekemässä ja miten. Tässä vaiheessa pajaa ryhmätyötaidot todella korostuivat ja se tuotti päänvaivaa myös minulle ohjaajana.

Oma malli

Papereita jokaiseen ryhmään jaettiin vain kaksi ja värejäkin oli muutama. Halusin, että lapset joutuivat työskentelemään tällä kerralla enemmän tiettyjen raamien sisällä, niin etteivät he pystyneet vaikuttamaan kaikkeen tekemiseensä.

Tuloksia syntyi ja kaikki saivat tehtävät tehtyä. Leikkasin itse käsin leikkurilla tässäkin vaiheessa pajaa pinta-aiheiset paperit ja niistä syntyvät raportit toistuviksi ja kopioin isoksi kokonaisuuksiksi, kuoseiksi. Nyt kaikilla ryhmillä olisi pieni kuosimallisto, joille voidaan suunnitella nimet ja logot, sekä esitellä ne muille ryhmäläisille ja oppilaille.

Ajanpuutteen vuoksi, jouduin soveltamaan esittävää ja vapaata-tuntia. Tälle tunnille ei ollutkaan niin paljon aikaa kun olin alun perin suunnitellut. Päätin teettää kuosisuunnittelu työpajan päätteeksi, oppilaille omat logot. Koska aika ei riittänyt täysin aihevapaiden kuosien tekemiseen, päätin poimia sieltä tärkeimmät kohdat lyhempään oppituntiin. Aiemmasta tuntisuunnitelmasta poiketen ohjasin lapset tutustumaan älypuhelimillaan erilaisiin tuttuihin logoihin. Samalla heidän tuli miettiä mikä kuvaisi heitä tekijänä ja tuottaa oman näköinen logo. Ideoita sai katsoa netistä, mutta mitään ei saanut suoraan kopioida.

Tässä vaiheessa poimin aikaisemmasta tuntisuunnitelmasta ja rakenteesta studiomaisen työskentelytavan. Oppilaat saivat tehdä itsenäisesti juuri sitä mitä halusivat ja päättää itse tekniikan ja välineen millä työskentelisivät. Aihe oli sama kuin aikaisemmassa suunnitelmassani, esittävää ja vapaata. Tuloksia syntyi todella paljon ja tiuhaan tahtiin. Olimme maininneet koko työpajan alussa tästä mahdollisuudesta aikataulun puitteissa, että oppilaat saisivat kaiken lopuksi suunnitella omat logonsa. Tämä oli jäänyt monien mieliin ja he olivat suunnitelleet niitä jo kotonakin. Se oli positiivinen yllätys ja selkeästi erinomainen viimeinen tehtävä pajaa ajatellen.

Vaikka emme ehtineetkään tehdä esittäviä isompia kuoseja, koin että logo-tehtävä oli oppilaille jopa hauskempi tehtävä. Olihan kuosien tekeminen ja raportin toistuvuuden hahmottaminen tullut jo hyvin tutuksi. Keräsimme logot luokanopettajan kanssa, sillä Kaisu Viitala halusi jatko työstää niitä omaa opinnäytetyötään ajatellen. Tässä vaiheessa oppilaat muistuttivat että haluavat työnsä vielä takaisin, koska olivat niistä niin innoissaan ja ylpeitä.

"Oppilaat nauttivat siitä kun he saavat tehdä käsillä. Kun oma työ on saatu valmiiksi, sitä esitellään ylpeänä; Kato mitä mä tein!" (Tehdään taidejuttuja, taidekasvatusta kaikenlaisiin koteihin 2012, 7).

Viimeisellä yhteisellä kerralla kävimme prosessia yhdessä läpi oppilaiden kanssa. Katsoimme yhdessä mitä olimme saaneet koko pajan aikana valmiiksi ja mikä jäi mahdollisesti vähän vielä keskeneräiseksi. Pidimme yhdessä koko luokan kesken taidenäyttelyn valmiista kuoseista. Jokainen ryhmä sai esitellä omat pajasta syntyneet kuosinsa ja esitellä vielä henkilökohtaiset logonsa. Apua esittelyyn annoin helpottavilla kysymyksillä, kuten esimerkiksi miksi logossasi on eläimiä?

Kaisu Viitala oli jatko kehittänyt oppilaiden logoja tietokoneella ja tehnyt niistä graafiset vektoroidut lopputulokset.

Tämä oli todella hauskaa ja mielenkiintoista nähdä, miten logon luonnos kehittyi persoonalliseksi lopputulokseksi, joita voisi käyttää jatkossa jossain tuotteessa. Oppilaat antoivat palautetta toisilleen tiimin sisällä sekä muillekin oppilaille koko luokassa. Palautetta annettiin pajasta kokonaisuutena, kuoseista ja logoista. Mietimme yhdessä mikä oli hausointa ja mikä jäi parhaiten mieleen? Mitä kaikkea opittiin ja mitä tapahtuu pajasta syntyneille kuoseille seuraavaksi?

7. Ryhmätyöstä

Jokapäiväiset kokemukset ja oppiminen toisten lasten kanssa ovat tärkeitä, sillä ne tarjoavat lapsille mahdollisuuden sosiaalisten taitojen kehittämiseen ja vaikuttavat ryhmän ilmapiirin rakentumiseen. Sosiaaliset suhteet ovat tärkeitä inhimillisen kehityksen perustana. Ryhmässä toimimalla muiden kanssa lapset oppivat myös tuntemaan itseään. Samalla kun he käsittelevät erilaisia ajatuksia ja näkökulmia ryhmässä, heidän omat käsityksensä laajenevat. Ryhmässä on tärkeää oppia kantamaa vastuuta ja hyväksyä ryhmän erilaiset yksilöt. Kun oppilaat työskentelevät yhdessä he oppivat luottamaan ryhmän jäseniin ja myös itseensä. Toisia arvostava ja ystävällinen tunneilmapiiri edistää ryhmätyöskentelyä. (Alasuutari, Hännikäinen, Karila, Nummenmaa & Rasku-Puttonen 2006, 9-14.) Oppilaiden pitkäjänteisyys työskentelyn suhteen oli monenlaista. Toiset saivat asioita eteenpäin nopeasti, ja toisten kohdalla työskentely välillä takkuili, katkesi ja jatkui myöhemmin. Toki lyhytkestoisempikin tekeminen on arvokasta, kun se tuottaa tekijälleen iloa. (Tehdään taidejuttuja, taidekasvatusta kaikenlaisiin koteihin, 10.)

Koko projektin ajan korostin ryhmätyöskentelyn taitoja oppilaiden keskuudessa. Kävimme yhdessä läpi sen, että aina ei voi työskennellä sen parhaimman ystävän kanssa, vaan täytyy pystyä toimimaan myös hieman tuntemattomammankin henkilön kanssa. Myös sekaryhmissä toimivien tyttöjen ja poikien välistä vuorovaikutusta kannustettiin jatkuvasti, niin minun kuin luokanopettajankin toimesta.

Vaikka oppilaat toimivat ryhmissä ja saivat paljon aikaa tiimeinä, huomasin, että vuorovaikutus ajautui tyttöjen kesken omiin porukoihin, ja vastaavasti poikien omiinsa. Oppilaat tekivät silminnähdessä juuri sen verran ryhmätyötä, mitä oli aina tuntien alussa ohjattu ja kannustettu. Huomasin, että ideoita jaettiin sen lähimmän oman kaverin kanssa. Ujoimmat oppilaat vetäytyivät ideoinnista, ja antoivat rohkeimpien päättää mitä tehdään ja miten. Nämä oppilaat tarvitsivat ohjaajan rohkaisua osallistumiseen ja omien ideoiden jakamiseen muiden kanssa.

Luokassa oli myös muutama poika, joilla oli todettu lievää aspergerin-oireyhtymää, ja he olivat useaan otteeseen hieman hukassa ja huuli mutrulla. Kuitenkin rohkaistuina hekin tekivät ryhmätyötä, ja kovasti yrittivät.

7.1 Pajan eteneminen ja ryhmätyö

Kuosisuunnittelun työpajan edetessä oli selkeästi havaittavissa erilaisia tunnetiloja oppilaiden keskuudessa riippuen ajankohdasta ja aiheesta. Ensimmäiset tunnit sujuivat todella helposti ja kaikki oppilaat tekivät nopeasti ja motivoituneesti annettuja tehtäviä yksilöinä. Kun väri ja muoto sujuivat helposti oppilailta, vaikeuksia ilmeni muoto ja tekstuuri-vaiheessa.

Oppilaiden oli tässä vaiheessa pajaa todella pystyttävä jakamaan ajatuksia ja toimimaan ryhmässä, sillä heillä oli käytössään muutama yhteinen väri ja vain kaksi paperia. Tämä aiheutti paljon erimielisyyksiä oppilaissa. Jotkut aloittivat työskentelyn heti ja toiset eivät koskeneet paperiin ollenkaan, vaan istuivat tekemättä mitään.

Tämä johti lopulta siihen, että oppilaat jotka tekivät muotoja runsaastikin hermostuivat näihin vapaamatkustajiin, jotka eivät tehneet juuri mitään. Tytöt tekivät yhteistyötä tyttöjen kanssa ja pojat tekivät poikien kanssa.

Joissain ryhmissä huomasin, että poikien oli vaikea osallistua tyttöjen työskentelyyn koska saivat heti kommenttia että "toi sotkee meidän työn".

Kun erimielisyyksiä tuli pajan edetessä, jouduin puuttumaan oppilaiden työskentelyyn ja muistuttamaan ryhmätyötaitojen tärkeydestä sekä siitä mitä olimme aiheesta yhdessä aikaisemmin keskustelleet. Hankalaan tuntiin vaikutti mielestäni se, että oppilaat kokivat tämän tehtävän vaikeaksi. Pelkkien viivojen ja erilaisilla tekniikoilla tehtävien pintojen tekeminen oli oppilaille todella vierasta ja uutta. Ryhmätyö, täysin uusi asia ja perjantai-iltapäivä tekivät pinta ja kuvio-tunnista sekalaisen sopan, jossa kuitenkin loppujen lopuksi tuloksia syntyi ja saatiin runsaastikin.

Mainittakoon, että yksi ryhmä työskenteli tällä kyseisellä tunnilla erinomaisesti ja toimi yhteen paremmin kuin muut ryhmät. Tässä ryhmässä kaikki osallistuivat, ajatuksia jaettiin ja sovittiin yhdessä kuka tekee mitään. Tämä ryhmä sai työnsä valmiiksi ensimmäisenä ja he tuottivat materiaalia myöskin eniten.

Kukaan ei kiukutellut tai ottanut pomon roolia, vaan he juttelivat ja ottivat ryhmän jokaisen jäsenen huomioon. Kaikessa kiireessä en ehtinyt antaa suoraa palautetta oppilaille kyseisessä ryhmässä, mutta annoin palautteen luokan opettajalle, joka välitti sen eteenpäin oppilaille.

Logojen tekeminen oli oppilaille suuri hitti. Tämä toteutettiin yksilötehtävänä, mutta alussa toimittiin samojen puhelimien äärellä ja tutkittiin erilaisia olemassa olevia logoja. Työskentely oli ripeää ja motivoitunutta. Oppilaat olivat erittäin kiinnostuneita toistensa logoista ja he vertailivat niitä niiden valmistuttua. Koska kiinnostus kaikkien tuotoksiin oli niin suuri, päätin koota kaikki valmiit logot yhden pöydän ääreen ja oppilaat saivat kerääntyä katsomaan valmiita logoja yhdessä.

Todellinen innostus näkyi kunnolla logoja tehtäessä ja väriassosiaatiossa, koska nämä tehtiin yksilötehtävinä. Tällöin kuului kommentteja että "kato tää on mun työ" ja "näytä sun työtä". Myös valmiista kuoseista etsittiin juuri se oma elementti ja sitä esiteltiin ylpeinä, mutta kuosikokonaisuutta sillä hetkellä ei niinkään.

Huomasin, että suurimmalle osalle oppilaista oli oma tekeminen ainakin tässä ikäluokassa tärkeämpää kuin ryhmän yhteiset saavutukset.

7.2 Oma tiimini

Toimin yhteistyössä luokan opettajan kanssa, ja hänenkin kanssaan työskentely sujui hyvin ja joustavasti. Koin opettajan läsnäolon myös helpottavan omaa tekemistäni, sillä hän osallistui omalta osin työskentelyyn, ja toimi apuna projektin kaikissa eri vaiheissa. Hän puuttui tilanteisiin, joissa itse annoin ohjeita ja joku oppilaista ei kuunnellut, tai touhusi jotain muuta. Tämä helpotti sitä, että sain ohjeistuksen helpommin perille kun työrauha säilyi koko työpajan ajan. Sain häneltä myös neuvoja käytännön olemiseen lasten kanssa, ja siihen kuinka tunnit kannattaa rakentaa.

Koko opinnäytetyön ajan toimin tiiminä myös oman tekstiilisuunnittelija-ryhmäläiseni kanssa. Koen että tiiminä sain enemmän varmuutta muotoilijana ja ohjaajana. Minulla oli saman alan osajan ajatukset kokoajan peilaamassa omiani, ja olen varma että ajatusten jakaminen puolin ja toisin auttoi kovasti opinnäytetyöprojektin etenemistä, ja parhaiden lopputulosten saavuttamista. Tiiminä toimimme omat vahvuutemme yhteen, ja koen sen olevan erittäin tärkeä osa tätä koko projektia. Toimiminen moniammatillisessa yhteistyössä, oppilaiden, opettajan ja muotoilijan opiskelijan kanssa oli rikastuttavaa ja hyödyllistä myös minun ammatillisen kehityksen kannalta. Omat tiimitaitoni vahvistuivat ja kunnioitus muiden ammattialojen edustajien näkemyksiin, vinkkeihin ja ohjeistuksiin. Työskentely tiiminä oli kaiken oppimisen ja havainnoinnin rikastuttamisen lisäksi todella hauskaa ja positiivista.

Kaisu Viitalala, etualalla ja minä taustalla.

8. Haasteet

Haasteita tässä opinnäytetyöprojektissa oli melko paljon. Aivan koko projektin suunnittelun alussa päätettiin tehdä yhteistyötä saman alan opiskelijan kanssa, jotta koko projekti saadaan toteutettua, ja rajattua laajuudeltaan oikeisiin raameihin. Suunnittelu- ja ideointivaiheessa ajatuksia tuli todella paljon, mitä kaikkea opinnäytetyö pitäisi sisällään. Kuitenkin oli pohdittava selkeät kokonaisuudet, josta saisi hyvän kuvan mitä tehdään ja tutkitaan, ja miten yhdistetään kaksi opinnäytetyökokonaisuutta yhdeksi kokonaisuudeksi. Haaste ja rikkaus tässä työssä olikin jatkuva tiimityö ja ajatusten jakaminen ja niistä keskusteleminen.

Tässä opinnäytetyössä suurimman haasteen toi jatkuvasti muutoksessa olevat suunnitelmat. Koulumaailmassa tilanteet muuttuvat äkkiä ja yllättävästi, ja niihin täytyy olla varautunut. Vaikka tuntisuunnitelma, ja sen rakenne olisi kuinka hyvin ja kattavasti tehty, täytyi olla valmis muuttamaan nopeassa hetkessä aivan kaikkea ja pystyä soveltamaan. Myös ajankohdat ja se, kuinka monta tuntia opetusta olisi viikossa tai kuukaudessa käytettävissä oli jatkuvasti muutoksessa. Oppilailla oli paljon muutakin koulun ulkopuolella tapahtuvaa toimintaa, kuten kulttuurityöpaja Annan talolla, uintia, sekä hiihtoa. Työpajan katkaisi viikoksi myös oppilailla oleva hiihtoloma. Tuntirakenteita ei voinut koskaan täysin lyödä lukkoon, ja se toi pientä epävarmuutta koko työskentelyn ajaksi.

Lasten keskinäinen vuorovaikutus ja ryhmätyötaidot, sekä motivointi oli haasteina läpi koko prosessin. Luokkahuoneen koko, erilaiset välineet ja niiden käyttö täytyy ottaa huomioon ajankäytössä. Aikaa ei voinut laskea vain maalaamiseen, havainnointiin tai kuosisuunnitteluun, vaan kaikkeen tähän tuli lisätä ylimääräistä aikaa jolloin lapsille jaetaan papereita, saksia tai kerrataan tehtävänantoa. Myös erilaiset keskeytykset ja kuulutukset veivät aikaa. Lasten kanssa kertaaminen, asioiden erittely ja todella selkeä ohjeistaminen oli tässä opinnäytetyössä erittäin tärkeää ja myöskin yksi keskeisimmistä haasteista.

Ohjaajan roolin ottaminen, ja projektin etenemisen vastuu oli haastavaa, kun tilanteet muuttuivat yllättäenkin. Oppilaiden määrän ollessa melko suuri, oli haasteena pystyä vastaamaan kaikkien tarpeisiin ja antaa ohjausta myös yksilöllisesti. Täytyi pystyä selvittämään mikä ketäkin motivoi, ja kuinka saada oppilaan omat ajatukset ohjatusti näkyviin. Henkilökohtaisten oppimisportaiden asettaminenkin tuntui melko hankalalta välillä, sillä en tuntenut oppilaita henkilökohtaisesti kuin hieman. Tässä sain apua kyllä runsaasti luokan opettajalta ja pääsimme hänen avullaan hyviin lopputuloksiin.

Materiaalivalintoja tuli kehittää projektin edetessä ja malleja valmistettaessa. Koska kuosisuunnitelmat ja raportit tehtiin paperille erilaisista elementeistä käsin, tuli paperin sopia skannaukseen ja tulostamiseen, jotta oppilaat näkivät kuosin toistuvuuden.

Käsillä tehdyn raportin koko ei ollut aina täysin symmetrinen, ja pienikin heitto paperin symmetriassa näkyi toistuvassa kuosissa niin, että elementit eivät osuneet aivan kohdilleen.

Kopiokoneen käyttö oli haastavaa ja erilaisten materiaalien sopiminen kopiokoneeseen tuotti vaikeuksia. Suurempaa kuin A3 kokoista paperia ei voinut käyttää, sillä skannerit olivat mitoitettu A4 ja A3 kokoisille papereille. Myös tässä suhteessa oli pystyttävä soveltamaan ja muuttamaan alkuperäisiä suunnitelmia. Paperi saattoi olla liian paksua, tai väärän kokoista, niin ettei tulostaminen tai skannaaminen onnistunut lainkaan. Värillistä paperia ei voinut käyttää ollenkaan, sillä värit väristyivät kopioidessa liikaa. Materiaalikokeiluja täytyi tehdä hyvissä ajoin ennen koko projektin alkamista.

Kaikki projektiin liittyvä vaati jatkuvaa soveltamista ja valmiutta toimia nopeasti alati muuttuvissa tilanteissa ottaen huomioon lapset, luokkahuoneen, materiaalit, tiimityöskentelyn ja käytettävissä olevan ajan. Kaikki nämä olivat haasteena tässä opinnäytetyön prosessissa, ja sen etenemisessä.

9. Lopputulos ja pohdintaa

Luokkana koin tämän ryhmän todella ihanaksi. Heidän kanssaan yhteistyö toimi mielestäni erinomaisesti, ja suuremmilta vaikeuksilta tässä pajassa vältyttiin täysin. Lapset olivat vastaanottavaisia ja innostuneita, ja huoleni lasten motivoinnista haihtuikin hyvin varhaisessa vaiheessa projektia. Kokonaisuutena projekti sujui hyvin ja visuaalista materiaalia saatiin valmiiksi todella paljon. Mielestäni lasten kuvallinen kehitys meni eteenpäin huimasti ja he oppivat soveltamaan erilaisia tekniikoita suunnittelun edetessä.

Oppilaat keksivät käyttää esimerkiksi sormilla maalaamista, josta emme olleet puhuneet aikaisemmin mitään. Ryhmätyötaidot saivat uuden merkityksen tässä työpajassa ja siinä on vielä monilla opittavaa, mutta koen että tästä oli erittäin paljon hyötyä oppilaille tulevaisuudessa. Ryhmätyöskentelystä syntyi upeita lopputuloksia ja oppilaat ihailivat niitä yksin ja yhdessä. Vaikka ryhmätyö ei aina toiminut sujuvasti, koen että se oli ryhmää yhdistävää ja ujommatkin oppilaat osallistuivat ja saivat äänensä kuuluviin kuvallisen ilmaisun kautta.

9.1 Oppimistuloksista

Ilmiöpohjainen oppiminen toimi mielestäni melko hyvin tässä projektissa. Uutta tietoa rakentui oppilaille todella paljon muotoilun alasta ja siitä mitä muotoilija ammattilaisena voi tehdä. Erilaiset muotoilun ja tekstiilisuunnittelun keskeisimmät käsitteet tulivat tutuksi oppilaille ja he ymmärsivät täysin mitä on kuosisuunnittelu ja miten sitä voi lähteä tekemään vaikka ihan kotonakin. Oppilaat oppivatkin havainnoimaan ympäristöstään muotoilun alan tuotteita ja tutuimpia kuoseja. Projektisuunnittelu tuli hyvin tutuksi kaikille ja se mitä se pitää sisällään.

Oppimismenetelminä ilmiöpohjaisessa opiskelussa käytimme pääasiassa projektityöskentelyä, kuvia, videoita ja laaja-alaista keskustelua. Jokainen oppilas sai työskennellä oppimisprosessissa melko vapaasti ja löytää uusia keinoja asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Jokainen oppilas saavutti omat oppimisaskelmansa ja onnistuivat mielestäni kulkemaan kohti yhteistä päämäärää, sillä jokainen sai tehtävät valmiiksi työpajan aikana. Varsinaiseen umpukujaan ei ajauduttu missään vaiheessa työpajaa, sillä annoin jatkuvasti oppilaille työskentelyn aikana palautetta ja rohkaisua. Muutaman kerran minun tuli muistuttaa miten päästään toivotuun lopputulokseen, sillä oppilaat saattoivat kesken pajaa unohtaa koko tehtävänannon ja lähteä soveltamaan väärään suuntaan.

Sovelsin hieman oppimistehtäviä, sillä välillä annoin niiden olla avoimia ja välillä suljettuja. Avoimen oppimistehtävän etuna oli tässä projektissa se, että oppimisprosessi ja sen ymmärtäminen olisi erittäin tärkeää. Kuitenkin itse pidin myös lopputuloksen saavuttamista erittäin tärkeänä, ja jos oppiminen jää vain prosessin tekemisen tasolle, eikä varsinaista lopputulosta päästä näkemään luulen, että projektin kokonaisuus jäisi epäselväksi. Mitä nyt tehtiinkään ja miksi? Koen että tässä projektissa työskentelyprosessi ja siitä valmistunut lopputulos auttaa ymmärtämään kysymyksiä mitä opittiin ja tutkittiin ja miten? Projektin eri vaiheita on myös helpompi tarkastella myöhemmin, kun valmiina on selkeä lopputulos. Minkä vaiheiden kautta tähän päädyttiin?

Suljettua tehtävänantoa sovelsin silloin, kun meillä oli tiukka aikataulu ja rajalliset resurssit käytössä. Olen myös sitä mieltä, että studiomaisessa ryhmätyöskentelyssä on myös opittava työskentelemään annettujen ohjeiden ja raamien sisällä. Kuten työelämässäkin toimeksiantajan antamia erilaisia työhön liittyviä rajoituksia on pystyttävä noudattamaan. Kaikkea ei ole aina tarjolla ja kaikki materiaalit eivät sovellu kaikkeen suunnitteluun ja tekemiseen. On myös opittava työskentelemään rajallisilla materiaaleilla ja opittava soveltamaan niidenkin kanssa. Tässäkin oppilaat onnistuivat.

Vaikka annoin oppilaille paljon tilaa löytää omia ratkaisuja oppimiseen ja tehtävänäntojen soveltamiseen, koen että monet tarvitsivat erittäin paljon ohjausta ja rohkaisua.

Pelkkä kuvallinen ja sanallinen oppimistehtävä ei riittänyt, vaan jotkut vaativat ohjausta ihan kädestä pitäen. Vasta tämän jälkeen he pystyivät aloittamaan tyhjälle paperille maalaamisen tai pintojen tekemisen. Toiset aloittivat välittömästi ja kehittivät heti omia ideoitaan ja ajatuksiaan.

Tässä suhteessa lapset olivat mielestäni lähtökohtaisesti hyvin eri tasoilla kuvalisessa ilmaisuissa ja motivoituneisuudessa sekä oma-aloitteisuudessa.

9.2 Aineistosta

Ilmiö jota tutkittiin, oli mielestäni onnistunut aihevalinta. Ystävyydestä ja sen merkityksestä elämään ja maailmaan ei voi koskaan puhua liikaa. Oppilaat onnistuivat hienosti työskentelemään yhteisen ilmiön alla ja mielestäni se näkyy kaikkien oppilaiden töiden lopputuloksessa ja yhteiseen päämäärään päästiin hienosti. Oppilaat ymmärsivät myös sen, kuinka muotoilukasvatus auttaa heitä ymmärtämään omaa kulttuuriamme ja antaa mahdollisuuksia luovaan ongelmanratkaisuun.

Kun tuttuja palvelumuotoilun tuotteita löytyi oppilailta kotoa, se yhdisti heitä heti ja tuotteita haluttiin näytellä ja vertailla pitkäänkin. MUTKU toimi mielestäni erinomaisesti pohjana tälle kuosisuunnittelun työpajalle. Se antoi paljon käytännön vinkkejä ja ohjeita joita oli erittäin helppo soveltaa juuri tähän projektiin.

Koen että myös minulle selkeni moni asia muotoilun suunnittelupoluista ja sain uusia ideoita ja ajatuksia myös omaan tekemiseeni tulevaisuudessa. Mielestäni tässä projektissa toteutimme erinomaisesti kuvataiteen opetussuunnitelmaa ja ilmiöoppimista kuvataiteessa.

Projekti sisälsi kaikkia opetussuunnitelmassa mainittuja käsitteitä ja tavoitteita ja oli näin erittäin ajankohtainen. Myös muotoilun työkalun soveltaminen onnistui hyvin, mutta loppujen lopuksi sen soveltaminen jäi vähäisemmälle koko työssä. Koen että se oli suunniteltu enemmän teollisen muotoilun näkökulmista, sillä sen esimerkit ja tehtävät kannustivat erilaisten tuotteiden prototyyppien askarteluun ja 3D mallien tuottamiseen. Tässä projektissa painoarvo oli kuitenkin kuvallisessa ilmaisussa ja luovassa ongelmanratkaisussa, sivuten hieman tuotesuunnittelua.

9.3 Oppilaiden suusta

Teetin viimeisellä kerralla oppilaille yhteisen helpon kyselyn jossa halusin selvittää yksinkertaisesti, mikä oli helppoa ja kivaa, ja mikä taas koettiin vaikeaksi. Oppilaat saivat kirjoittaa vapaasti post it-lapuille ajatuksiaan. Monet olivat sitä mieltä että juuri maalaaminen ja värien roiskiminen oli parasta ja helppoa, kun taas muutama vain sanoi että hauskinda oli yhteiselle paperille kuvioiden ja pintojen maalaaminen.

Muutama oppilas oli kokenut itse suunnittelun ja ideoiden keksimisen vaikeana, mutta suurimmassa osassa lapuista oli kirjoitettu hymynaaman kera, ettei mikään ollut vaikeaa. Myös tiimityö ja logo koettiin hieman hankalaksi muutamassa vastauksessa. Vastaukset olivat siis melko erilaisia ja toiset kokivat erilaiset asiat helpommiksi kuin toiset.

Luokan opettaja oli erittäin tyytyväinen koko projektin suunnitteluun, sen kulkuun ja lopputulokseen. Hänen mielestään oppilaat saivat hienon uuden kokemuksen ja paljon uutta ajateltavaa muotoilun alasta ja ilmiöpohjaisesta oppimisesta. Oppilaat olivat myös erittäin tarkkoja siitä, että muistimme palauttaa heille takaisin heidän tekemät työnsä.

9.4 Akustiikkapaneelit

Akustiikkapaneelit valmistuivat jatkokehityksen tuotteina Kaisu Viitalan toimesta. Paneelit tuotiin koululle ja päällystimme ja ripustimme ne yhdessä. Lopputulos oli juuri sellainen mitä olimme suunnitelleetkin.

Ilman pieniä mutkia matkassa ei kuitenkaan selvitty, sillä paneelit olivatkin pienempiä, joten suunnitelmasta poiketen kankaat leikattiin puoliksi ja yhdestä ison paneelin sijaan niitä olikin kaksi. Tämä ei haitannut ollenkaan. Paneeleita oli jopa helpompi työstää kun ne olivat pienempiä, kuin alkuperäisesti suunniteltiin. Ei kysymystäkään siitä, tuliko ruokalan seinästä värikkäämpi ja hauskempi kuin mitä se oli aikaisemmin.

Lopputulos oli onnistunut ja prosessi saatiin onnellisesti päätökseen! Kuvissa valmiit akustiikkapaneelit koulun ruokalassa.

10. Palaute

Saimme kovasti positiivista palautetta koko prosessista. Oma innostukseni tarttui oppilaisiin ja luokan omaankin opettajaan.

Koska olin vieraana koulun ulkopuolisena ohjaajana, minuun kiinnitettiin opettajanhuoneessa huomiota ja kyseltiin kovasti, mitä olen oppilaiden kanssa tekemässä. Myös muukin koulun henkilökunta oli siis erittäin kiinnostuneita lopputuloksesta ja iloisia siitä, että tulin tuomaan omaa ammattiosaamistani juuri heidän kouluunsa. Hietakummun ala-asteen opettajat saivat myös kuvallista materiaalia, sillä 4A luokan opettaja jakoi kuvia heidän yhteisessä Whatsapp-ryhmäsään ja kertoi projektista ja missä mennään. Sieltä saimme erittäin paljon kiitosta ja ylistystä ja monet olivat erittäin kiinnostuneita, kuinka kuoseja voi tehdä oppilaiden kanssa.

Akustiikkapaneelien saaminen kouluun oli ollut kuulemma työn alla jo pitkään, mutta siinä asiassa ei vaan jostain syystä oltu koskaan päästy mihinkään lopulliseen ratkaisuun. Siksi tämä projekti oli helpotus koko koulun henkilökunnalle ja rehtorille, sekä oppilaille sillä saimme ratkaistua ainakin osittain akustiikkaongelmaa ruokalassa. Ruokala tuli myös paljon viihtyisämmäksi ja sinne saatiin persoonallisia ja hauskoja väriläiskiä. Teimme materiaalit itse ja tuotimme paneelit itse, joten koulu sai tässä projektissa ns. kaksi kärpystä yhdellä iskulla, ilmiöopetusjakson sekä luovan ongelmanratkaisun meluisaan ruokalaan.

Tässä koko projektissa siis kaikki hyötyivät ja lopputuloksena syntyi vain voittajia.

Luokanopettajan palaute:

”Kuosisuunnittelun työpaja onnistui mielestäni hyvin ja suunnitelmi-
en mukaisesti. Tekstiilisuunnittelijaopiskelijat esittelivät omia töitään
ja kuuluisia suomalaisia designklassikoita, jolloin oppilaat saivat
ymmärrystä siitä, mitä kuosisuunnittelu ylipäätään voi olla.

Oppilaat tutkivat kotona kuoseja ja katselivat ensimmäistä kertaa
oman luokan ja koulun tekstiileitä kuosisuunnittelun näkökulmasta.
Työpajat oli suunniteltu ytimekkäiksi ja sisällöltään selkeiksi, mutta
samalla oppilaiden omalle luovuudelle ja ideoinnille jäi hyvin tilaa.

Oppilaat saivat kokeilla erilaisia kuosisuunnittelun tekniikoita, ja he
olivat motivoituneita ja innostuneita. Työpajoista oppilaat saivat
hyvän tuntuman kuosisuunnitteluun ja siihen, miltä tuntuu toimia
itse suunnittelijana yhteistyössä muiden kanssa. Työpajat sujuivat
hyvin, aikataulut pitivät ja sopimuksista pidettiin kiinni.

Iso kiitos työpajojen vetäjille! Erityisen hienoa on se, että oppilaat
saavat nähdä oman suunnittelutyönsä tulokset koulun seinillä osa-
na koulun julkitilaa! Näin koko prosessi tulee heille näkyväksi. Sa-
malla parannetaan yleistä viihtyvyyttä niin akustiikan
kuin estetiikankin osalta.”

(Anna Porola)

Muun henkilökunnan palaute:

”Akustiikkalevyt ovat upean näköisiä!! Opiskelijat ovat nähneet
paljon vaivaa upean lopputuloksen eteen!”
(Eveliina Sirkka, opettaja)

”Tuskin maltan odottaa huomiseen, että näen nuo liveinä. Näyttä-
vät tosi hienoilta.”
(Tuula Tuominen, rehtori)

”On kyllä tyylikäs ruokaseinä, vautsi!”
(Maaret Ahola, opettaja)

”Waude! Tuo on iso parannus ruokalaan. Ulkonäkökin on kohdil-
laan!”
(Katri Mattila, opettaja)

”Kannattaa varmaan heti huomenna ennen ekaa ruokailua kuu-
luttaa asiasta ja antaa ohjeet taulujen kunnioittavaan kohteluun”
(Katariina Hämäläinen, opettaja)

Lähteet

Alasuutari, M., Hännikäinen, M., Karila, K., Nummenmaa, A.R. & Rasku-Puttonen, H. 2006. Kasvatusvuorovaikutus. Tampere: Vastapaino.

EDU (verkkosivu) <http://edu.fi/perusopetus/kuvataide/ops2016_tukimateriaalit/ilmiomainen_ilmioimaista_ilmiomaisesti> (luettu 6.2.2018).

<http://www.edu.fi/perusopetus/kuvataide/ops2016_tukimateriaalit/ilmiomainen_ilmioimaista_ilmiomaisesti> (luettu 6.2.2018).

Haatainen, T, artikkeli, Koskinen, T., Mustonen, P., Sariola, R (toim.): Taidekasvatuksen Helsinki. Espoo: Helsingin kaupungin tietokeskus. 3

Heimonen, L., Mehto, E. & Rossi-Horton, A. 2012. Tehdään taidejuttuja. Lahti: Annantalon taidekeskus.

Helsingin kaupunki (verkkosivu) <<https://www.hel.fi/peruskoulut/fi/koulut/hietakummun-ala-aste/>> (luettu 26.1.2018).

Helsingin kaupungin opetussuunnitelma (verkkosivu) <<http://ops.edu.hel.fi/artikkeli/ilmiooppiminen/>> (luettu 27.1.2018). (luettu 5.2.2018).

Helsingin kaupungin opetussuunnitelma, ilmiöoppiminen. 2016. Youtube. Kasvatus ja koulutus, 21.12.2016. <<https://www.youtube.com/watch?v=V9ffOMpl-ZU>> (katsottu 6.2.2018).

Itkonen, S. 2011. Taidekuvan äärellä. Katso, koe, jaa. Keuruu: Ota-van Kirjapaino Oy.

Leinonen, T., Mannonen, A., Rämä, E., Savio, M. 2015. MUTKU- muotoilukasvatusta peruskouluun open opas. Uusimaa: Taiteen edistämiskeskus SuoMu-Suomen Muotoilukasvatusseura ry, Lönnberg 2.painos

Leppiniemi, Hanna 2016. Ilmiö nimeltä ilmiöpohjainen oppiminen opettajien käsityksiä ilmiöpohjaisesta oppimisesta. Pro gradu-tutkielma. Tampere: Tampereen yliopisto kasvatustieteiden yksikkö. Luettavissa osoitteessa <<https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/100667/GRADU-1487772582.pdf?sequence=1>> (luettu 6.2.2018).

"Mitä on monialainen opiskelu". 2018. Youtube. Helsingin opetusvirasto, 10.12.2014. <<https://www.youtube.com/watch?v=AXqJ-quXlcOI>> (katsottu 6.2.2018)

Opetushallitus (verkkosivu) <http://oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/opetussuunnitelmien_ja_tutkintojen_perusteet/taiteen_perusopetus/tpo2018/103/0/taiteen_perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2017%20luettu%2027.1.2018> (luettu 5.2.2018).

Opetushallitus (verkkosivu) <http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/perusopetus_luettu_5.2.2018> (luettu 5.2.2018).

Ornamo (verkkosivu) <<https://www.ornamo.fi/fi/projekti/muotoilun-skidiakatemia/>> (luettu 6.2.2018).

<<https://www.ornamo.fi/app/uploads/2016/02/muotoilupolku.pdf>> (luettu 12.2.2018).

<<https://www.ornamo.fi/fi/blogi/kohti-empaattisempaa-tulevaisuutta/>> (luettu 16.2.2018).

<<https://www.ornamo.fi/fi/project/muotoilun-skidiakatemia/>> (luettu 16.2.2018).

Perusopetuksen opintosuunnitelman perusteet 2014 (verkkosivu) <<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/perusopetus/419550/sisallot/466342?valittu=428781>> (luettu 6.2.2018).

Sanoma Pro (verkkosivu) <<https://www.sanomapro.fi/kokonaisuudet-haltuun-ilmiooppimisen-avulla/>> (luettu 6.2.2018).

Suomen muotoilukasvatusseura ry (verkkosivu) <<https://muotoilukasvatus.info/ladattavat-opetusmateriaalit/>> (luettu 28.1.2018). <<https://muotoilukasvatus.info/suomu/>> (luettu 16.2.2018).

Taiteen edistämiskeskus (verkkosivu) <<http://www.taike.fi/fi/web/muotoilu/kansallinen-muotoiluohjelma>> (luettu 16.2.2018).

Uusikylä, K. 2010. Vastaiskuja: inhimillisen elämän puolesta. Jyväskylä: PS-kustannus.

Kuvalähteet:

Kaikki kuvat, joita ei erikseen mainita, ovat tekijän itse ottamia tai tekemiä.

Kuva 1. SUOMU

<<https://muotoilukasvatus.info/mutku/>>

Kuva 2. MUTKU

<<https://muotoilukasvatus.info/mutku/>>

Kuva 3.

Raunio, Susanna <<https://susannaraunio.com/portfolio/mutku/>>

Kuva 4. MUTKU

<http://muotoilukasvatus.info/wp-content/uploads/2017/10/suomu_mutku-kakku_tekstit.jpg>

Kuva 5. Marimekko

<https://www.marimekko.com/fi_fi/meista/marimekon-tarina>

Kuva 6. Vallila Interior

<http://news.cision.com/fi/vallila-interior/i/logo_c72940>

Kuva 7. Pentik

<<https://www.pentik.com/>>